

"LÉPÉSEK GYERMEKLEPTÉKKEL"

IV. MÓDOSÍTOTT

ÓVODAI PEDAGÓGIAI

PROGRAM

Készült a HOP bevalásának eredményeivel és a „Kompetencia – alapú oktatási programcsomag” részleges adaptálásával
2020

Az óvoda neve: Kőbányai Mocorgó Óvoda

Az óvoda címe: 1101 Budapest Kőbányai út 30.

Az óvoda fenntartója: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat
1102. Budapest, Szent László tér 29.

Az Alapító Okirat kelte, száma: 2020.június 04. – KCO/333/3/2020

Az óvoda telefon-: 06-1-431-7710

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Bernáthné Balogh Ildikó

Helye, ideje: Budapest, 2020. augusztus 24.

.....
Bernáthné Balogh Ildikó
óvodavezető

"Lépések, gyermekléptékek" Óvodai Pedagógia Program

Tartalom

I. Bevezető	6
I.1. Helyzetkép	7
II. Gyermekkép, óvodakép	9
II.1. Gyermekkép	9
II.2. Óvodakép.....	10
II.2.1. Az óvodai nevelés célja	10
II.2.2. Pedagógiai céljaink meghatározása	11
II.2.3. Alapelveink	12
II.2.4. Helyi nevelési elveink	13
III. Óvodánk nevelési feladatai	14
III.1. Az óvodai nevelés általános feladatai	14
III.2. Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása	15
III.3. Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés, szocializáció biztosítása	22
III.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, kommunikáció.....	29
III.5. Az iskolai életre való átmenet biztosítása, mérés – értékelés	34
III.5.1. Az iskolai életre való átmenet biztosítása	34
III.5.2. Mérés – értékelés- a fejlődés nyomon követésének elveinek érvényesítése.....	37
III.6. Inkluzív nevelés, Integráció	39
III.6.1. A különleges gondozást igénylő gyermekek	39
III.6.2. Érzékszervi fogyatékos, látássérült gyermek fejlesztése	41
III.6.3. Érzékszervi fogyatékos, hallássérült gyermek fejlesztése	44
III.6.4. Mozgássérült gyermek fejlesztése.....	46
III.6.5. Az autizmus spektrumzavarával élő gyermek fejlesztése	48
III.6.6. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése	50
III.6.6. A kiemelten tehetséges gyermek fejlesztése	52
III.6.7. Nem magyar anyanyelvű (kínai és vietnámi) kivi gyermekek interkulturális nevelése, a Szivárvány Program adaptálásával	53
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	58
IV.1. Személyi feltételek.....	58
IV.1.1. Fejlesztő pedagógus tevékenysége.....	59
IV.1.2. Pedagógiai asszisztens tevékenysége	60
IV.1.3. Pszichológus tevékenysége	61
IV.1.4. Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők.....	61
IV.2. Tárgyi feltételek.....	61
IV.3. Az óvodai élet megszervezése	63
IV.3.1. Befogadás.....	64

IV.3.2. Napirend.....	65
IV.3.3. Heti rend	66
IV.4. Óvodánk kapcsolatrendszere.....	67
IV.4.1. Család - Óvoda.....	67
IV.4.2. Fenntartó: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat.....	69
IV.4.3. Társintézmények	70
V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai, fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	70
V.1. Játék	71
V.2. Verselés, mesélés	75
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	78
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	80
V.5. Mozgás	84
V.6. Külső világ tevékeny megismerése	87
V.7. Munka jellegű tevékenységek	92
V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	94
VI. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	97
VII. Szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködési formái, tovább fejlesztésének lehetőségei	100
VIII. Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködési formája.....	101
IX. Nyilvánosságra hozatal	102
X. Mellékletek.....	103

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez Óvodai nevelés.
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára
- Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára
- Az intézmény hatályos alapító okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- Budapest Főváros X. kerületi Önkormányzat rendeletei

I. Bevezető

Társadalmunkban és közoktatási rendszerünkben nagy változások történtek. Átalakultak az intézmények struktúrái, melyek az emberek mindennapi életének reformjához, az emberi kapcsolatok gyökeres átalakulásához vezettek.

2009-ben, majd 2012-ben és 2018-ban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja is módosításra került.

2009-től óvodánk is gondoskodik sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról. A fogadható gyermekek köre

- a) az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a többi gyermekkel együtt nevelhető-oktatható autizmus spektrum zavarral küzdő, enyhe fokban látáscsökkenet, halláscsökkenet, mozgássérült sajátos nevelési igényű gyermekek,
- b) az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek,

A fenti okok miatt határozott úgy a testületünk, hogy a programunk értékeinek meghagyása mellett részlegesen adaptáljuk a kompetencia-alapú programcsomagot, valamint az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásait is beépítettük programunkba. Pedagógiai Programunk az önállóság, szakmai függetlenség jegyében született, melyben világossá kívánjuk tenni pedagógiai filozófiánkat, melyek meghatározzák pedagógiai céljainkat, alapelveinket, az ebből adódó feladatainkat, tevékenységi köreinket.

Mindezt a gyermekeket megillető jogok, alapvető szabadság jogok tiszteletben tartásával kívánjuk megvalósítani.

Programunk globális jellegű, figyelembe veszi, és segít megvalósítani a módszertani szabadság elvét, széleskörű autonómiát biztosítva a pedagógusok számára az alapelveink betartása mellett. Nevelési alapelveinket igyekszünk elfogadtatni azok körében, akik a gyermekekkel kapcsolatba lépnek.

Egyre nagyobb felelősséget jelent a nyugodt, biztonságos óvodai légkör megteremtése, a különbözőségekből adódó egyenlő hozzáférés biztosítása, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő, és a nemzetiségi és nem magyar anyanyelvű gyermekekre. Kiemelten kezeljük az egyes gyermekek fejlődését. Óvodánk 6 csoportjában inkluzív szemléletű nevelés folyik.

Pedagógiai Programunk (továbbiakban PP) sajátossága továbbra is, hogy innovatív gondolkodásmódú, gyermekközpontú. Szeretnénk, ha ezzel a programmal pozitív élményeket

szerezni a hozzánk járó gyerekeknek és szüleinknek. Programunk akkor sikeres, ha biztosítjuk az esélyegyenlőséget minden gyermek számára.

I.1. Helyzetkép

Óvodánk, elhelyezkedését tekintve rendkívüli helyet foglal el a kerület határán. Két frekventált út, a Kőbányai út, és a Könyves Kálmán körút fogja közre.

Az épület kettő szintjén 6 csoport működik. A csoportszobák hangulatosak, játék és fejlesztő eszközökkel jól felszereltek. A tornatér, a logopédiai, a fejlesztő és pszichológus szoba biztosítja a gyermekek számára a közösségi és egyéni fejlesztés (prevenció, korrekció, felzárkóztatás, tehetséggondozás) lehetőségét.

Az óvoda udvara tágas, az ősfák és a növényzet sokszínűsége biztosítja a napi levegőzést. Az „Örökös Zöld Óvoda” címet kiérdemeltük a környezettudatos szemléletű nevelésünkkel. Udvarunkon található egy levendula liget, fűszer és konyhakert, melyek lehetőséget biztosítanak a gyermekek növényekről szerzhető ismereteinek gazdagítására.

A játszóudvar, egész évben lehetőséget nyújt játékeszközeivel, területi adottságaival a mozgás és a különböző tapasztalat- és élményszerzésre, a felfedezés öröme, a természeti jelenségek közvetlen megfigyelésére. A babaházak, mozgásfejlesztő eszközök: mászó-várak, hinták, egyensúlyozók, járművek, sporteszközök teszik tartalmassá a friss levegőn eltöltött időt

Az épület melletti KRESZ tanpályán gyakorolhatják gyermekek a közlekedési szabályokat, gyalogosan, biciklin, rolleren egyaránt.

A foci-pálya kielégíti a gyermekek mozgásigényét, fejleszti az együttműködést, szabálytudat, csapatszellemet alakulását.

Speciális feladataink: a befogadás, az integrált, inkluzív nevelés. A külföldi, nem magyar anyanyelvű: kínai, vietnámi, ukrán, erdélyi származású gyermekek, és a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadása, nevelése, fejlesztése.

Hatékony nevelési munkánkat külső szakemberek segítik: logopédus, utazó gyógypedagógusok.

Hitvallásunk: Lépések, gyermekléptékekkel.

***Gyermekléptékekkel, egyéni gyermek léptékekkel haladunk a szabad
élménynyújtó megtapasztalás terén, a játékban és a mozgásban.***

Nevelésfilozófiánk: a legtöbb, amit a gyermekeinknek adhatunk.

A mi óvodánk az...

„Ha a gyermekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyermekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bizalommal élni.
Ha a gyermekek megdicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyermekek méltóságban élnek,
Megtanulják az igazságot.
Ha a gyermekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hinni.
Ha a gyermekek hitelesen élnek,
Megtanulják, mit jelent szeretni.
Ha a gyermekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.”

/Dorothy Law Holtz: Egy élet a kezdedben/

II. Gyermekkép, óvodakép

II.1. Gyermekkép

Legfontosabbnak tartjuk – adottságaink függvényében – testileg, lelkileg egészséges gyermek nevelését. Célunk, hogy koruknak megfelelő testi fejlettséggel, nagy teherbírással, jó állóképességgel, mozgáskészséggel rendelkezzen, igénye legyen a mindennapos testedzésre. Legyen a betegségekkel szemben ellenálló. Tudja, hogy mi az, ami egészségét védi: utasítsa el a károsító dolgokat, életformát.

Finommotorikája, manipulációja oly mértékben legyen fejlett, hogy megvalósíthassa elképzeléseit.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség tiszteletén, megbecsülésén alapszik.

Minden gyermek egyedi, önálló individuum, ugyanakkor szociális lény. A gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Célunk olyan gyermekek nevelése, akik saját döntéseikben kompetensek, és emellett képesek az együttműködésre.

Az egyéni képességeik kibontakoztatásával, az egyenlő hozzáférés elvének és az inklúzió érvényesülésével megalapozzuk az egészséges személyiségfejlődést. A helyes önismerettel kialakításával segítjük a kudarctűrő képesség fejlődését, a pozitív énképe alakulását, és a többséggel történő együttélés képességét. Az óvodánkban kikerülő gyermekek legyenek életkoruknak megfelelően önállóak. Konfliktusaikat tudják agresszivitás nélkül kezelni, tudjanak kapcsolatot teremteni, együttműködni.

Szeresse az őt körülvevő élő és élettelen környezetet. Természetszeretete cselekedetein keresztül mutakozzon meg. Aktívan vegyen részt környezetének alakításában, tevékenységét igényesség jellemezze.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekeket otthonosság, derűs, befogadó légkör, érzelmi biztonság és egymás tiszteletén alapuló magatartási minta vegye körül.

Tudatosan kerüljük a sztereotípiákat, nem adunk helyet semmi féle előítélet kibontakoztatására. Kiemelten fontos, hogy óvodásainkat a felnőttekkel és társaikkal való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények ériék. Őrizzék meg, természetes gyermeki érdeklődésüket, nyitottságukat, kísérletező kedvüket.

Legyen identitástudatuk. Nemzeti öntudatukat népi hagyományok ápolásán keresztül is igyekszünk megalapozni. Szülőföldjük szeretetét folyamatosan alakítjuk.

Gondolkodásuk, kifejező készsége korának megfelelő legyen.

Észlelésük legyen differenciált, pontos. Könnyedén tájékozódjanak térben és síkban. Az időben közeli és távoli dolgokat fel tudják idézni.

II.2. Óvodakép

II.2.1. Az óvodai nevelés célja

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Ennek értelmében az óvodai nevelés, a családi nevelés kiegészítője, mely biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Óvodánk derűs szeretetteljes légköre segíti a családból érkező gyermekek befogadását, kielégíti a gyermekek szükségleteit, biztosítja a különböző játéktevékenységeket és felkészíti az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenetre.

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Az inkluzív pedagógia integráció, differenciálás,

a tehetséggondozás.

az innováció megvalósítása.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek érezzék meg a környezettudatosság és a fenntarthatóság fontosságát.

Fontosnak tartjuk humanista értékek közvetítését, erkölcsi normák kialakítását. Egymás méltóságának tiszteletben tartását, elfogadását. Bizalomra, toleranciára, felelősségvállalásra és empátiára nevelünk, melynek alapja önismerettel, önkontroll.

Értékeink közé tartozik a nemzeti öntudat ápolása az anyanyelvi kultúra és kulturális értékeink megismertetésére. Az anyanyelvi nevelés hangsúlyozott szerepet kap a munkánk folyamán.

Célunk, hogy rendszeres meséléssel, bábozással, dráma- és anyanyelvi játékokkal, népi hagyományokat felelevenítő mondókákkal, rigmusokkal, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemivel, meséivel alakítsuk ki a helyes viselkedést és a szép beszédet.

„Megőrizve továbbfejleszteni” a programunkat.

Programunkban az egészséges életmód biztosításán belül a mozgás, a játék és a kommunikációs nevelés kiemelt szerepet kap.

Konkrét céljaink elérése érdekében, kellő időt biztosítunk a játékra, kihasználva az évszakok adta lehetőségeket is az óvoda udvarán. A mindennapos testnevelés napi időtartalma 15-30 perc, amit lehetőség szerint a szabadban szervezünk meg, láb- és tartásjavító gyakorlatok beépítésével.

A szülők igényei alapján, aktív közreműködésükkel, az egészséges életmódot népszerűsítő programokat szervezünk.

Nyitott és rugalmas rendszerben szervezzük a gyermekek napi tevékenységét.

Biztosítjuk a folyamatos, önfelelt, szabad játék gazdag feltételrendszerét. A szabad játékot a személyiségfejlesztés legfontosabb eszközének tekintjük, kihasználjuk az ebben rejlő lehetőségeket. Öröm és sikerélmény elsődleges forrása. Megtanítjuk a játékeszközök használatára, segítünk a játékok megszervezésében, ha igénylik, együtt játszunk velük.

Óvodánk összes dolgozója ezeket az értékeket képviseli a módszertani szabadság megőrzése mellett.

II.2.2. Pedagógiai céljaink meghatározása

A nemzeti kultúra hagyományai.

A magyar óvodapedagógia eddigi eredményei, a hazai óvodai neveléstörténet hagyományai.

Az ONAP irányelvei.

Pedagógiai Programunk eddig elért eredményei, a PP beválási vizsgálatok tapasztalatai.

A Kompetencia alapú óvodai programcsomag részleges adaptálása

Inkluzív pedagógia cél és feladatrendszere.

A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe. A játéktevékenység - benne a szerepjáték és bábozás, tanulás lehetőségeinek kiaknázása a szociális és mentálhigiénés problémák enyhítésére.

Környezettudatos magatartás kialakulásának elősegítése.

Mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése – az ezek szempontjából fontos eszközök biztosítása és használata a nap folyamán.

Biztonságos környezet biztosítása.

Az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjének meghatározása, közvetett segítség az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődéséhez.

A szociokulturális hátrányok miatt kommunikációs zavarokkal küzdő gyermekek beszédfejlesztése: metakommunikációs jelzések fontosságának megéreztetése, a kommunikációs készségek fejlesztése.

Az óvó- védő - szociális nevelő személyiségfejlesztő funkciók erősítése.

A befogadó közösség feltételeinek fenntartása, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A gyermek nyitottságára építve hozzásegíteni ahhoz, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége, különös figyelmet fordítva a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges gondozást, sajátos nevelést igénylő, valamint tehetséges gyermekekre.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést, tiszteletet, szeretetet, megbecsülést és bizalmat óvodánkban.

II.2.3. Alapelveink

A gyermek tisztelete, elfogadása, szeretete, megbecsülése.

A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése.

Az individuum és a közösség egymásra hatásának erősítése, a tapintat, nyitottság, őszinteség, rugalmasság az együttnevelésben.

A szabad játékon keresztül biztosítjuk a gyermek harmonikus személyiségfejlődését.

Az együttműködő magatartási formák és viselkedési módok szokássá alakítása az egységes szokás- és szabályrendszer alkalmazásával.

A gyermeknek pozitív megerősítésre van szüksége a reális énképének, önbizalmának kialakulásához.

Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, lelki egészség erősítése, egészségmegőrzés szokásainak megalapozása, egészséges ételek megszerettetése.

Az egyéni képességek fejlesztésénél a tehetségek kibontakoztatása.

Nevelés folyamán mindig a gyermek aktuális személyiségét, képességeit, eltérő terhelhetőségét kell figyelembe venni, elfogadni azt, és onnan megszervezni a fejlesztés további lépéseit.

A gyermekek tehetségének kibontakoztatása.

A hatékony nevelőmunka érdekében szülőkkel történő együttnevelés.

Az óvodánkban folyó nevelőmunka tervezésében a rendszerességnek, következetességnek, fokozatosságnak és folyamatosságnak kell megvalósulnia.

Prevenció alkalmazása: a tanulási zavarok, gyermekvédelem, egészségvédelem, balesetvédelem területén.

A gyermekek védelme érdekében olyan légkör teremtése, melyben az esélyegyenlőség azonos hozzáférés elvei érvényesülnek.

Életvitelünkkel, személyiségünkkel, felkészültségünkkel mintát nyújtunk, értéket közvetítünk.

II.2.4. Helyi nevelési elveink

A helyi nevelési elveinket azok a tevékenységek határozzák meg, amelyeket kiemelt feladatként kezelünk, amelyek önálló arculatunkat is adják.

A gyermeki fejlődés alapja a féltő, óvó, gondoskodó, szeretet a stabil, biztonságos környezet, a rugalmas szokásrendszer.

Óvodánkban komplex nevelés folyik.

Megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása fontos elvünk.

Az óvodában dolgozó kollégák pozitív modellképének elve, mely a gyermekek és a szülők számára is útmutatást ad.

Az önálló játéktevékenység, mely a játékot önmagáért való tevékenységként értelmezi. Játékon keresztül tanul, a valódi tudás, amit a gyerek cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei és készségei által.

A természetes mozgások biztosítása, amely arra hivatott, hogy a gyermekek életkori sajátosságaiból fakadó mozgásigényét kielégítse.

A kölcsönös kommunikáció, mely kölcsönösségre, kapcsolatteremtésre épít a gyermekek beszédfejlesztése érdekében. Az anyanyelvi nevelés áthatja óvodai nevelésünket.

A szocializációs zavarok kompenzálása, melynek alapján az óvoda felvállalja a gyerekek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását. A társas kapcsolatok alakulásának is legfőbb eszköze a játék. A közösségi nevelés alapelve hogy minden gyermek találja meg a helyét a közösségben.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, társadalmi integrálásának biztosítása.

Óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák együttműködése, mely különösen nagy szerepet kapnak az integrációs feladatok megvalósításában.

III. Óvodánk nevelési feladatai

III.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek a sokoldalú személyiségfejlesztése, testi, lelki és értelmi szükségleteinek kielégítése, személyiség fejlődésének és szocializációjának biztosítása. A szabad játéktevékenység túl, az egészséges életmódra nevelésen belül a mozgáskultúra fejlesztése, az anyanyelvi nevelés folyamatában a beszéd, a kommunikációs és kooperációs készségek erősítése, a szocializáció. Ezek a tevékenységek kapcsolódnak a környezet megismerését szolgáló neveléshez és a komplex esztétikai neveléshez. Ezek a területek biztosítják a kisgyermek számára azt a folyamatos tevékenységrendszert, amelynek során az óvodapedagógus segítségével kibontakoztathatja képességeit.

- **Gondozás, az egészséges életmód alakítása,**
- **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, szocializáció**
- **Az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.**

III.2. Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása

Az egészség modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társkapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó- és teljesítőképességét foglalja magában, azaz: az egészség nem azonosítható a betegség hiányával.

Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

Célja: a gyermek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése. A gyermek **gondozottságának biztosítása keretében**, - ami alapja a jó közérzetének – el kell érni, hogy a tisztaság a gyerek igényévé váljon, és, hogy ebben fokozatosan önállósodjon. Az egészségmegőrző program része a **betegségek megelőzésére törekvés, a károsító tényezők kiküszöbölése, enyhítése, ellensúlyozása.**

- Programunk lényeges eleme a gyermek életkori sajátosságaiból fakadó mozgásigény kielégítése, egyéni teljesítőképességének figyelembe vétele mellett a térbeli tájékozódás, mozgáskészség tervszerű fejlesztése. A mozgás szeretetére építő életmód megalapozása.
- A gyermekcsoportokhoz kialakított napirend és ennek rugalmas kezelése.
- A gyermekről egyéni és életkori sajátosságainak megfelelő gondoskodás, testápolás.
- Az egészséges fejlődéséhez optimális tárgyi feltételek biztosítása – környezet- esztétika és higiénia,
- A környezet szeretetére, védelmére, óvására való nevelés
- A primer prevenció szolgálja az egészségnevelésben: a betegség megelőzését, a szervezet edzését, a stressz-hatások kezeléséhez szükséges képesség kialakítását.
- Egészséges életmódra aktivizálás.
- Mozgásnál a természet adta lehetőségek rendszeres kihasználása.

A szervezet fejlődésének, a testi képességek kialakulásának elősegítése, valamint mozgásműveltség fejlesztése. Fontos az egyenletes terhelés a tevékenységekben.

Egészséges életmód kialakításának, egészség fejlesztésének területei óvodánkban:

Szomatikus nevelés

- Higiénés nevelés: - személyi higiéné,
- környezet higiéné.
- A betegségek megelőzésére nevelés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- Mozgás, testedzés.
- Baleset megelőzésre nevelés, a biztonságos óvoda, és az óvodai programok kialakítása.

Pszichohigiénés nevelés

- Egészséges életvezetés.
- Stressz elhárítás.
- A gyermekek elleni esetleges erőszakos magatartás elhárítása.
- Érzelmi nevelés.
- Normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

Szociohigiénés nevelés

- Kedvező társas-milő megteremtése.
- Kommunikációs nevelés, érintkezési zavarok.
- Szerepfeszültségek oldása.
- Egészségpropaganda.
- Társadalmi izoláció megelőzése.

Bántalmazó, erőszakos viselkedés megelőzése, kezelése

- Az egészséges lelki fejlődést és társas kapcsolatokat támogató pszichoszociális légkör megteremtése.
- Társas-érzelmi képességek fejlesztése.
- Konfliktuskezelési eszköztár megismertetése, gyakoroltatása.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek együttműködésével.

Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógus teremtsen meg az egészséges- és biztonságos óvodai környezetet a következő lehetőségek biztosításával: a játékeszközök és berendezések a teremben és az udvaron egyaránt a gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálják, ne legyenek balesetveszélyek!

- Egészségmegőrzést támogató környezet biztosítása.

- Hangsúlyozottan megelőző szemlélet.
- Szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.
- Tárgyi környezet biztosítása: higiéné, baleset megelőzés, kulturált étkezés, zavartalan játék, szabad levegőn való tartózkodás biztosítása.
- Szülőkkel együttműködve biztosítani a gyermekek saját személyi felszerelését (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna).
- Speciális gondozási, prevenciós, korrekciós testi nevelési feladatok: pl.: gyümölcsnapok, gerinctorna, tartásjavító lábtorna.
- Biztosítson megfelelő időt a szokások elsajátítása terén a gyakorláshoz, különös tekintettel az SNI gyermekekre, hogy önmagukhoz mérten a lehető legnagyobb önállósággal étkezzenek, öltözködjenek, tisztálkodjanak.
- Legyen lehetőség folyamatos folyadék bevitelre.
- Évszaknak megfelelően zuhanyozásra, pancsolásra,
- Alakítsa ki a nyugodt, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkört, gondoskodjon a gyerek megfelelő gondozottságáról, elégítse ki az óvodapedagógus a gyerek alapvető fizikai és érzelmi szükségleteit.
- Az egészségvédelem egészségmegőrző, megalapozó funkcióját alakítsa ki.
- Családban előforduló szennedélybetegségek feltérképezése, szükség esetén szakemberek bevonásával szülői fórum, beszélgetés szervezése.
- A mozgásigény kielégítését szervezze meg az alapvető mozgásfunkciókban.
- A testi képességek fejlesztése az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen humán mozgáskultúrákban.
- Tervezzen sétákat.
- Tervezze meg a beszoktatást, tisztázza a szülőkkel a beszoktatás nevelőtestület által elfogadott elveit és folyamatát.

Táplálkozás terén fontos az óvodai és az otthoni étkezések összehangolása. A kulturált étkezést segítse az esztétikus terítés, a fogásoknak megfelelő tányérok, poharak, evőeszközök használata. A várakozási időt próbálja lecsökkenteni!

- Étkezés egészségmegőrző szokásainak alakítása.
- Ételallergiás gyermekeknek diétás étkezés biztosítása.
- Vallási okok miatt, speciális étrendet igénylő gyermekek étkezésének biztosítása.

Testápolásnál is fontos a szülői házzal való együttműködés! A gondozási szokások kialakításával tanítsa meg az óvodapedagógus a műveletek technikáját, teremtse meg az önálló gyakorlás lehetőségeit!

Bőrápolás:

- mosakodás szappannal; WC használata után, étkezések előtt,
- minden olyan esetben, amikor szükséges,
- nyáron ebéd előtt zuhanyozás,
- nyáron naptej, kendő, kalap használata,

Hajápolás: - fésülködés felkelésnél, de naponta többször, ha szükséges.

Fogmosás: - ebéd után, ill. szükség esetén bármikor.

Körömápolás: - körömkefével, tisztítás, ha szükséges.

Orr, fül, hallójárat, dobhártya: - védelmére nevelés.

WC használat: - minden mosdóban függönnyel elválasztva biztosítani kell az intim helyzetet, figyelni kell, hogy elérhető legyen a WC papír.

Öltözködés: - célszerű és többretegű legyen. Váltócipő, váltóruha az udvarra. Szervezett mozgásos tevékenységhez külön póló, kispadrág és cipő.

Ábrázoló tevékenységekhez megfelelő kötény vagy poló.

Mozgás terén biztosítsa a komfortérzetet, a természetes mozgáskedv fenntartását, és rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítását a következők figyelembevételével:

- a felfokozott mozgás igény kielégítése
- fizikai állóképesség fejlesztése,
- nagy- és finommozgások, testséma, fizikális erőnlét fejlesztése,
- egyensúlyfejlesztés,
- laterális fejlesztése, a dominancia erősítése,
- szem-, kéz-, láb koordináció,
- ritmusérzék fejlesztése,
- a vizuális és auditív fejlesztést alapozó mozgások gyakoroltatása,
- a test koordinációját alakító mozgások fejlesztése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- pantomimika fejlesztése,
- mozgásos észlelés,
- térpercepció kialakítása.

Szervezzon környezeti sétákat.

Biztosítsa az óvodások részére szervezett versenyeken való részvételt.

Pihenés - Alvás

Szellőztetéssel, a külső ingerek kiküszöbölésével, a szoros ruhadarabok oldásával és az ágyak egymástól való megfelelő távolságra helyezésével biztosítsa az óvodapedagógus a pihenés lehetőségét.

Szervezze meg az óvodapedagógus a gyermekek számára adekvát rendszeres életritmust. Biztosítsa az alapvetően helyes szokások kialakulását, mely segíti a biztonságot nyújtó normarendszer kialakítását.

Jelentős feladat a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

A napirend stabil pontjai: a déli étkezés, az udvari játék, a játéktevékenység időtartama. Rugalmas pontok: a reggelizés módja, a biológiai szükségletek kielégítése, az időjáráshoz való alkalmazkodás. A napirendnek igazodnia kell a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez.

A heti rendet a napirendhez hasonló rugalmas és stabil pontok biztosításával állítsa össze az óvodapedagógus. Ennek fő szempontjai: minden nap biztosítani kell a mozgásfejlesztést. A felajánlott és választható, foglalkozásokat, tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy naponta legyen lehetőség a szabad játék keretein belül a művészeti tevékenységek gyakorlására és a kommunikációs képességek gyakorlására. A heti rendnek biztosítania kell a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

A gyermek tevékenységei

Táplálkozás:

- a gyermekek lehetőleg minden ételt kóstoljanak meg, ismerjenek meg néhány új ételt,
- folyadékot a nap folyamán bármikor fogyaszthatnak, (kulacs, műanyagüveg-pohár)
- zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- esztétikusan terítsenek,
- szerezzenek ismereteket az egészséges táplálkozásról, és gyakorolják a kulturált étkezés szabályait.

Testápolás, öltözködés:

- rendszeresen és szükség esetén kezet mosnak,
- hajukat szükség szerint megfésülik,
- a körmüket körömkefével kitisztítják,

- déli étkezés után fogait megmossák,
- fogápoló eszközeiket tisztán tartják.
- ruhájukat rendben tartják,
- szükség szerint öltöznek, vetkőznek,
- ruhájuk ujját feltűrik, gombokat begombolják, cipőfűzőjüket bekötik.

Pihenés:

- tisztálkodás után levetkőznek, és játékaikat megkeresve lefeksznek,
- aki nem alszik, nyugodtan pihen, nem zavarja társait.

Mozgás, edzés:

- örömmel vesznek részt a szabad levegőn szervezett mozgásos tevékenységben, élnek az évszakok adta lehetőségekkel,
- kialakul igényük a mozgásos életmódra, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére.

Módszertani alapelvek

- a tevékenységek megszervezése során alkalmazkodik az óvodapedagógus a gyermek egyéni fejlődésének üteméhez,
- törekszik az óvodapedagógus a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására,
- törekszik az óvodapedagógus a kapcsolatfelvétel során a bensőséges helyzetek kihasználására,
- biztosítja az esélyegyenlőséget.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások érettségüknek megfelelően szilárduljanak meg,
- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő magatartás,
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés,
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés,
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése,
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás-ápolás módjainak elfogadása,

- a gyermekek egyre több ismeretet szerezzenek szervezetük működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről (kórokozók, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás, pihenés, az érzékszervek higiéniája és védelme),
- önállóan mosakodjanak, törölközzenek, körömkefével tisztítsák körmeiket, ruhájuk ujját fel- és letűrjék, gomboljanak, kapcsoljanak,
- használják önállóan a WC-t, ügyeljenek a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket tegyék a helyére,
- mossanak önállóan fogat, a fogápoló szereket tartsák tisztán,
- hajukat tartsák rendben,
- a zsebkendőt helyesen használják, tüsszentéskor, köhögéskor tegyék a szájuk elé.

Önkiszolgálás

- teljes biztonsággal lássák el magukat,
- segítsenek az ágyak elrakásában,
- mindennapi szükségüket életkoruknak megfelelően elégítsék ki.

Étkezés

- viselkedjenek kulturáltan,
- igényeljék az esztétikát, és helyesen használják az evőeszközöket.

Öltözködés

- önállóan, megfelelő sorrendben öltözzenek, vetkőzzenek,
- holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva tegyék el,
- cipőjüket kössék meg, ruhaneműjükkel gondosan bánjanak,
- ha fáznak, vagy melegük van, jelezzék.

A környezet rendben tartása

- ügyeljenek a rendre, gondozottságra,
- csendesen nyissák, csukják az ajtókat,
- vegyék észre a rendetlenséget, és szüntessék meg,
- legyenek derűsek, érdeklődőek, nyitottak.

Mozgás

- mozgásuk legyen harmonikus, a mozgás koordinációja, finommotorikája, téri tájékozódása életkori sajátosságainak megfelelő fejlettségi szintet mutasson.

III.3. Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés, szocializáció biztosítása

Célja: Gyermkeink a társas együttélés alapvető szokásrendszerének kialakításával, az emberi normák elsajátításával aktív, teljes tagjai legyenek a gyermekközösségnek, ahol megtanulnak társaikkal együttműködni és a különbözőséget elfogadni. Abban a szociális térben, amelyet az óvoda biztosít fejlődnek szociális képességeik és készségeik.

A szocializáció a gyermek születésekor kezdődik családi környezetben.

Az óvodáskorú gyerekeket az érzelmek vezérik. Ezért kell, hogy pozitív hatások, élmények érjék. A gyerekeket körülvevő személyek állandósága ad biztonságot, természetes támaszt. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása során a gyermek nyitottságára és az alapvető szükségletek kielégítésére építünk. Alapvető szükségletnek tekintjük a következőket óvodánkban:

- mozgásigény és egyéb biológiai és fiziológiai szükségletek,
- érzelmi biztonság,
- szeretet,
- szociális szükségletek (társas kapcsolatok, barátságok),
- különbözőségek elfogadása, tisztelete,
- dicséret, elismerés, tisztelet, megbecsülés iránti igény,
- kíváncsiság, tudásvágy,
- esztétikai szükségletek,
- alkotásvágy, felfedezésvágy,
- önmegvalósítás és önkifejezés szükséglete,
- nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, szülőföldhöz és családhoz való kötődés szükséglete.

Ezeket a feladatokat a következőképpen valósítjuk meg:

- már az óvodába lépéskor pozitív érzelmi hatásokat biztosítunk (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka – gyermek, gyermek – gyermek),
- segítjük “én” tudatuk és önérvényesítő törekvéseik kibontakoztatását,
- a másság, különbözőségek elfogadására példát nyújtunk,

- erkölcsi, akarati tulajdonságaikat fejlesztjük a közös élménynyújtás során,
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű valamint a BTMN kóddal rendelkező gyermekek megsegítésére szükség esetén szakemberekkel konzultálunk,
- lehetőséget biztosítunk szűkebb és tágabb környezetének megismeréséhez,
- a keresztény kulturális értékek megalapozása, amely a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Óvodánk programjában az érzelmi biztonság, a harmonikus személyiségfejlesztés jelentős szerepet kap.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a leendő kiscsoportos óvodapedagógus gyűjtsön információkat, ismerje meg az óvodába kerülő gyereket (meghívás közös játékokra az óvodában, játszó délelőtt),
- vegye fel a kapcsolatot a bölcsődei gondozónőkkel, az óvoda pszichológusával, fejlesztő pedagógusával, védőnővel,
- törekedjen arra, hogy a szocializációs folyamatot hátráltató, befolyásoló, veszélyeztető környezeti hatásokat, ártalmakat csökkentse,
- érje el, hogy a gyermekcsoport türelmesen, toleránsan, "előítélet" nélkül fogadja el a gyermeki személyiség másságát, különbözőségét. Tudatosan erősítse meg a gyermekekben, hogy pozitív tulajdonsága mindenkinek lehet és van,
- tegyen meg minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy a gyermekek megtalálják helyüket a csoportban,
- érje el, hogy a gátlásos, szorongó, agresszív gyerek is aktív tagja legyen a csoportnak,
- erősítse a szociális viselkedéshez szükséges komponensfajtaikat, különös tekintettel az SNI, BTMN kóddal rendelkező gyermekekre (szükségletek, hajlamok, pozitív attitűdök, meggyőződések, rutinok, szokások, minták, készségek, ismeretek),
- az arra rászoruló gyermekeket segítse a fejlődésben, és szorosan működjön együtt a gyermek fejlődése érdekében az óvodában dolgozó szakemberekkel,
- ápolja, gondozza a jó képességű, tehetséges gyermek személyiségének fejlődését,
- segítse elő, hogy a mindennapi óvodai élet perszonális, interperszonális kapcsolatában (felnőtt - gyermek; gyermek - gyermek) pozitív módon fejlődjön, alakuljon a gyermek "én tudatának" egészséges folyamata,
- érje el, hogy minta- és modellkövetés hatására kialakuljon, megszilárduljon a társ kapcsolat legmagasabb foka, az együttműködés,

- kísérje figyelemmel az alá-, fölé-, mellérendelt baráti- és társas kapcsolatok alakulását,
- ösztönözze a gyermekeket arra, hogy kölcsönös belátással mondjanak le, fogadják el, vagy késleltetve valósítsák meg elképzeléseiket, gondolataikat, ötleteiket, érdekeiket,
- adjon mintát a gyermeknek a konfliktusok kezelésére, megoldására, a kudarc, a veszítés, a nyereség "sportszerű" átélésére,
- érje el a mindennapi közös tevékenységek, tapasztalatok, élmények által, hogy a gyermekekben az erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakuljanak,
- adjon mintát a felszabadult megnyilatkozásra: a gyermekek beszélgetésébe tapintatosan bekapcsolódva, az adott témáról, szituációtól függően mondja el élményeit,
- biztosítsa a feltételeket és ösztönözze a gyermekeket az óvodai ünnepekre való közös, tevékeny készülődésre,
- törekedjen a gyermek identitásának kialakítására, megerősítésére a jeles napok, néphagyományok felelevenítésével, a zöld napok közös megünneplésével,
- minden spontán és tudatosan szervezett szituációt használjon fel, hogy a gyermekek rácsodálkozzanak a természetben és társadalomban rejlő szépségre, jóságra,
- tartsa számon a távollévőket, a tartósan hiányzó gyermekekre gondoljanak, tudassák vele, hogy visszavárják,
- erősítse a társas együttélés alapvető szokásait (köszönés, visszaköszönés, megköszönés, kérés),
- szervezzen minél több drámajátékot a közösségi érzések erősítésére.

Gyermekek tevékenységei

- különböző tevékenységekben aktívan vesznek részt képességeiknek megfelelően, melyet többségében maguk választanak meg,
- alkalmazkodnak szabályokhoz, együttműködnek társaikkal, felnőttekkel játékban, munkajellegű tevékenységekben, tanulási szituációkban,
- ötleteiket, észrevételeiket, élményeiket megosztják a közösséggel,
- önállóan mozognak a csoportszobában és azon kívüli helyiségekben (öltöző, mosdó),
- naponta számon tartják egymást,
- figyelnek egymásra, beleélik magukat más gyerekek helyzetébe,
- baráti kapcsolatokat alakítanak ki,
- konfliktusokat megoldanak, elhárítanak,
- megvigasztalják egymást, szükség esetén segítséget kérnek és/vagy adnak egymásnak,

- önállóan vállalnak és teljesítenek feladatot,
- szükség esetén lemondanak saját elgondolásaikról, illetve elfogadják azokat,
- elfogadják a másságot (eltérő külsőt, beszédet, szokatlan viselkedést, stb.),
- türelmesek egymással, elviselnek fárasztóbb, a szokottnál nehezebb helyzeteket,
- verbális kapcsolatot alakítanak ki felnőttekkel és társaikkal,
- részt vesznek ünnepek előkészítésében és az ünnepeken, melyekre meghívják - az ünnep jellegétől függően - a szüleiket, vagy más csoportközösséget; ajándékokat készítenek,
- a társas érintkezés és együttélés alapvető szokásait alkalmazzák.

Módszertani alapelvek:

- az óvodapedagógus törekedjék a gyermek tűrő- és konfliktusmegoldó képességének fejlesztésére,
- tartsa tiszteletben az óvodapedagógus a család elsődleges nevelési szerepét,
- törekedjen a pozitív érzelmeket kiváltó szocializációra,
- az óvodapedagógus modellhatása biztosítsa a pozitív erkölcsi érzelmek kialakulását.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- aktívan vesznek részt közös tevékenységekben,
- adott tevékenység által megkívánt magatartásformát elfogadják,
- észreveszik, ha valakinek szüksége van segítségre, önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit,
- számba veszik a csoport tagjait, ha tudják, közlik a hiányzás okát,
- a társas együttélés és érintkezés alapvető normáinak eleget tesznek,
- az óvodapedagógus és társaik közlését türelemmel hallgatják,
- megértéssel fogadják társaik szokatlan megnyilvánulásait,
- kialakul bennük a csoport iránti érdeklődés, szükségletté válik a közös tevékenység,
- együtt éreznek társaikkal, érdekli őket társaik mondanivalója,
- egy, vagy néhány társuk iránt barátságot mutatnak,
- bíznak önmagukban és társaikban,
- kísérletet tesznek a konfliktus megoldására,
- elfogadják és követik az óvodapedagógus kéréseit, alapvető metakommunikatív jelzéseit felismerik és alkalmazkodnak hozzá,
- a közösség számára vállalnak és végeznek önként, vagy kérésre hasznos feladatot,

- képesek elképzeléseiket módosítani, halasztani, ha erre szükség van.

Erkölcsei nevelés

Az erkölcs, azaz a morál, olyan szabályok, minták együttese, melyek az emberek magatartását, viselkedését szabályozzák önmaga és környezete számára kedvező irányba, azaz: közös értékek felé mutatva.

Az óvodapedagógus feladatai:

- alakítsa ki az együtt élés helyes szokásait, mely alapja az erkölcsi nevelésnek,
- figyeljen arra, hogy az egyes szokások, együttélési normák elfogadása, betartása nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél,
- segítse elő a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését,
- segítse elő a szokás- és normarendszer megalapozását,
- ügyeljen arra, hogy az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos legyen,
- kellő pedagógiai érzékenységgel, a gyermekek ismeretében döntse el, mely szokások illeszthetőek az egyes gyermekhez és mely differenciált bánásmód segíti a fejlődésüket,
- törekedjen arra, hogy a gyerekek önmagukat tudják értékelni, lássák be tetteik helyességét vagy annak tévedéseit is,
- az egymással ellentétes szemléletű családok gyermekeit megfelelő módszerekkel kezelje,
- rendelkezzen interkulturális- integrációs szemlélettel.

Gyermekek tevékenységei

- figyelnek egymásra,
- segítik egymást,
- legyen a mindennapok része az együttélés szabályainak betartása.

Módszertani alapelvek

- tartsa tiszteletbe az óvodapedagógus a másságot, különbözőséget,
- személyisége legyen befogadó,
- következetes magatartással a kialakított szabályokat és elfogadott normákat ellenőrizze.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- az erkölcsi nevelés áthatja a gyermekek életét,
- az eltérő szokásokat, életmódokat, nyelveket megszokják a gyerekek,
- helyesen értékelik magukat, tisztában vannak tetteik következményeivel, belátják esetleges tévedéseiket,
- erkölcsi tulajdonságaik (együttérzés, önzetlenség, segítőkészség), akaratí tényezőik (önállóság, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, feladattudat) kialakultak.

Értékorientált közösségi nevelés

Ünnepeink

Az ünnepek jelentős események óvodánk életében. Minden gyermek életében fontosak a közös élmények, melyek erősítik a közösséghez való tartozás érzését, megerősítik a hagyományokat, és kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből.

- A természet változásai befolyásolják a tevékenységi formákat. Az évszakok változásai magukkal hozzák az adott időszakra jellemző tennivalókat, különösen egy-egy évszakhhoz kapcsolódó ünnepre, jeles napra készüléskor.
- Az ünnepre készüléskor átélte emberi magatartás érzelmgazdagsága nemesíti a lelket, ismeretet, életmódot alapoz (ajándékkészítés, sütés). A gyermekekben, saját hazájuk népszokásainak megismerésével erősödik a szülőföldhöz való kötődés érzése.

A gyermekcsoportokon belül megemlékezést tartunk egyéb évfordulókról, fontos eseményekről.

A gyermek-közösségekkel kapcsolatos hagyományok:

- a) közös megemlékezés a gyermekek név-, és születésnapjáról,
- b) ajándékkészítés anyák napjára, karácsonyra, húsvétra, iskolásoknak és a hiányzó beteg gyermekeknek.
- c) népi hagyományok ápolása, jeles napokhoz kapcsolódó szokások
- d) őszi, tavaszi kirándulások szervezése középső- és nagycsoportban

Óvodai ünnepélyek, rendezvények megtartása:

- a) Mikulás, (Az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen feldíszítik a csoportszobát. A gyermekek dalokkal, versekkel várják a Mikulást.)
- b) Karácsony, (Ünnepi készülődés, délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen feldíszítik a csoportszobát. A gyermekek ajándékot készítenek a családnak. A nagycsoportos óvodapedagógusok szervezik meg a központi karácsonyi ünnepséget. Meglepetés az óvodapedagógusok báb előadása.)
- c) Farsang, (Az óvodapedagógusok és gyermekek közösen díszítik a csoportszobát. Álarcot, maszkot, jelmezeket barkácsolnak. A farsangi mulatságot délelőtt tartjuk. Délután a szülőkkel együtt üzzük el a telet, Kiszebáb elégetésével és farsangi rigmusokkal, tánczással.)
- d) Húsvét, (Ünnepi készülődés, kézműves délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógus megismerteti a gyerekeket a húsvéti néphagyományokkal. Lehetőség szerint minél több változatos technikával ismertesse meg a gyermekeket.)
- e) Tavaszi zsongás, (Meghívjuk a leendő tanítókat, bölcsődei gondozókat, a szülők részére nyílt napot tartunk.)
- f) Anyák napja/ évzáró csoportszokások szerint (A gyermekek ajándékkal kedveskednek az édesanyáknak. A gyermekek énekkel, verssel, dalos, dramatikus játékkal lepik meg szüleiket.)
- g) Gyermeknap/Családi délután (Az óvodapedagógusok közösen szerveznek a szülők részvételével játszódélutánt, ahol különböző tevékenységek színesítik a napot pl.: ügyességi játékok, barkácsolás, légváracok).
- h) Óvodai búcsúztató (A nagycsoportosok aktív részvételével szervezzük meg a közös búcsúztatót, az óvodapedagógusok közös éneklésével.)

Nemzeti Ünnepek: Az intézmény lobogózsaja, csoportokban a gyermekekkel közös ünnepi dekoráció készítése, a falújságokon az ünnepek kapcsolatos aktuális irodalmi anyag megjelenítése.

- Március 15-i megemlékezés
- Nemzeti összetartás napja: június 04. (nemzetek meséi)

Népi hagyományok ápolása: jeles napokhoz kapcsolódó szokások, népi játékok

- szüreti multság, (Szüreti játékok, táncház)
- tökfáragás, (Sütőtök kostolás, tökfáragás szülők segítségével)
- Márton napi felvonulás, (Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás, játékok szervezése a csoportok életkorához alkalmazkodva. Lámpás felvonulás, libazsíros kenyérfogyasztás, közös program a szülőkkel.)

Megemlékezés a környezetvédelmi napok keretében:

- az Állatok (Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás, játékok szervezése a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás. Kirándulás.)
- a Víz (Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás, játékok szervezése a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás.)
- a Föld (Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás, játékok szervezése a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás. Közös kertészkedés, virágvásár-ültetés.)
- a Madarak és Fák napjáról (Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás, játékok szervezése a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás.)
- A kirándulások, séták és színházlátogatás, sportnapok szervezése a munkaterv szerint történik.

III.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, kommunikáció

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az óvodai anyanyelvi-, kommunikációs nevelés a nevelőmunkánk minden területén közvetítő elemként jelen van, a nevelési cél megvalósulásának eszköze.

A teljes közlésrendszert a szóhoz kötött kifejezések és a szavakon túli, egyéb jelenségek alkotják /mimika, gesztus, tekintet, empátia, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, kongruencia/.

Az anyanyelvi nevelés a közlést és a megértést célozza meg, mivel a beszéd a legfőbb eszköze az érintkezésnek, gondolkodásnak a szocializációs folyamatban.

A helyes, szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, erősíti biztonságérzetét, fejleszti esztétikai érzékét, gazdagítja ismereteit, növeli tájékozottságát, előkészíti az új ismeretek befogadására.

A beszédkapcsolatok kialakulásának alapja az óvodapedagógus és gyermek közötti szeretetteljes viszony, a jó csoportléggkör.

Az értelmi fejlesztést a gyermekek életkorának megfelelő játékos formában, változatos módszerekkel és eszközökkel valósítjuk meg. Az értelmi nevelés feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások kialakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, kezdeményezések és foglalkozások,
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

Kiemelten kezeljük az anyanyelvi- és kommunikációs nevelést, mint az óvodai nevelőtevékenység egészét átfogó területet:

- alakítjuk kommunikációs képességeiket,
- figyelmet fordítunk a beszédkezdés fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, a válaszok igénylésére, metakommunikációs jelzések fontosságának megérettetésére. Naponta mesélünk, verselünk, mesekönyveket nézegetünk.
- Más kultúrából érkező gyermekeknél saját kultúrájuk, nyelvük védelme mellett megismertetjük a magyar nyelvvel, kultúrával.

Az óvoda a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint az életkori sajátosságokra építi az értelemi nevelést.

Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alapkulturtechnikák elsajátítására. Ezért helyezünk nagy súlyt a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejezésére, a kommunikációs képességek és az önkifejezés eszközeinek fejlesztésére programunkban.

Az óvodapedagógus feladatai

- az óvodapedagógus a magyar nyelv szabályainak megfelelően beszéljen,
- vegye figyelembe a család beszédkulturáját,
- tervezze tudatosan írásban az anyanyelvi nevelést a következő területeken:
- hangutánzás, légző-gyakorlatok,
- hallásfejlesztő gyakorlatok,
- ajak- és nyelvgyakorlatok,

- hangfelismerés,
- hosszú - rövid magánhangzók gyakorlása,
- anyanyelvi játékok,
- bábozás,
- dramatizálás,
- drámajátékok,
- alakítsa ki a nyelvi kommunikációs helyzetek alapvető feltételeit (beszédkedv, képességfejlesztés, szókincs, hangzásbeli-, mondataalkotási sajátosságok ismerete),
- kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni beszéd-sajátosságait,
- biztosítson érzelmileg telített, nyugodt légkört a beszédkedv kialakulásához,
- személyes példával formálja a kommunikáló felek beállítódását és viszonyát,
- kapcsolatteremtésnél használja, illetve használtassa az udvariasság nyelvi- és nem nyelvi formáit,
- segítse elő a szocializációt, pótolva a családi nevelés hiányosságait,
- változatos tevékenységformák felkínálásával, példamutató beszéddel közvetítse a magyar nyelv értékeit a migráns gyermekek számára,
- oldott, feszültségmentes beszélő környezet megteremtése, ingerek közvetítése, amely növeli a nem magyar ajkú gyerekek beszéd-bátorságát és fejleszti nyelvi kifejezőképességüket, verbális és nem verbális képességeiket,
- alakítsa ki a gyermek kreatív interakciós képességét,
- alapozza meg a személyiség pszichés beállítódását (az elfogadás, az együttműködés, önállóság, találékonyság, kapcsolatfelvétel és - alakítás),
- éreztesse meg a humort, és annak határait,
- az óvoda logopédusánál folyamatosan tájékozódjon a foglalkozásra járó gyermekek fejlődéséről,
- ismerje meg néphagyományainkat és közvetítse annak értékeit,
- keltse fel az írott nyelv iránti érdeklődést,
- ösztönözze a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra, önkifejezésre,
- ismertessen meg a gyermekekkel a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket is.

Gyermeki tevékenységek:

- gondolatait szavakba önti, az új szavakat más-más helyzetekben, más szövegkörnyezetben, más összefüggésben is használja,

- utánzással elsajátítja a magyar nyelv sajátosságait,
- a kommunikáció során megvalósítja szándékát,
- élményeit verbális és nem verbális eszközökkel idézi fel és játssza újra (szerepjáték),
- érzelmeit érthetően kifejezi a metakommunikációs elemek alkalmazásával,
- beszédértése, aktív- és passzív szókincse fejlődik, növekszik a globális megértés képessége,
- szívesen játszik anyanyelvi játékokat, melynek során fejlődik légzéstechnikája, hallása, auditív ritmusérzéke, emlékezete, mozgása, verbális – szeriális emlékezete,
- értik, és megfelelően alkalmazzák a humort.

Módszertani alapelvek:

- teremtsen lehetőséget a folyamatos beszéd gyakorlására minden gyermeknél,
- érvényesítse az óvodapedagógus a modell szerepét az anyanyelv szabályainak alkalmazása során,
- igyekezzék megelőzni az iskolai kommunikációs zavarokat.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel,
- ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét,
- ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembe-tűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik; a megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák,
- a tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki,
- helyesen alkalmazzák a magyar nyelv sajátosságait,
- a beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják,
- a magánhangzókat és a mássalhangzókat tisztán ejtik,
- a gyerekek bátran, szívesen beszélnek; elmondják az élményeiket,
- a megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják,
- gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek; nem használnak fölösleges kötőszavakat,

- társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák; alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket,
- helyesen használják a jelen és a múlt idejű igéket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt,
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igéket és az igemódokat,
- a beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglegjtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást,
- a gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket,
- elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét,
- páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot,
- nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvodapedagógust; ha párbeszédben vesznek részt, többnyire kivárják a másik nyilatkozását; saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják,
- kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglegjtésű, hangerejű- és sebességű beszéd,
- beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiválasztott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik,
- tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mese és verseskönyvek, lexikonok, egyéb ismeretterjesztő könyvek,
- sík, ujj- és kesztyűbábok,
- dramatizáláshoz szükséges eszközök,
- színes fólia képek az anyanyelvi neveléshez,
- társasjátékok,
- IKT eszközök, CD, diafilmek, projektor, vetítővászon.

III.5. Az iskolai életre való átmenet biztosítása, mérés – értékelés

III.5.1. Az iskolai életre való átmenet biztosítása

Cél: a gyermek tevékenységbe megvalósuló tanulását megalapozó képességeinek fejlesztése, a képességbeli hátrányok csökkentése, az iskolakezdés megkönnyítése érdekében.

A legfontosabbnak tartjuk a motorikus képességet – mint ahogyan azt a fenti ábra mutatja-, mert a mozgás köti össze a gyermeket a világgal. Mozgásos közegben fejlődnek érzékszervei, térészlelése.

A kommunikáció /intenzíven fejlődik óvodáskorban/ összekapcsol másokkal, a szocializáció eszköze, a gyermeket összekapcsolja a környezetben élőkkel, segíti a tárgyi környezet megismerését.

A kisgyermek tanulásának alapja az utánzás. Az óvodai évek alatt az utánzási ösztön, változáson megy át. A mechanikus utánzástól a tevékenységgel és az azt megvalósító személlyel való azonosulásig.

Az óvodai nevelésünk céljainak feladatainak teljesítésével biztosítja a gyermek személyiségének harmonikus fejlődését és így elősegíti a gyermek iskolára alkalmassá tételét.

A belső érés, a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többségét testi, lelki, szociális képességük fejlettsége alkalmassá teszi az iskolakezdésre. Figyelembe vesszük az öröklött adottságokat, a környezeti hatásokat, az egyéni fejlődés törvényszerűségeit. Ezt a folyamatot rugalmasan kezeljük, a köznevelési törvény előírásainak megfelelően. A gyermekek többsége 6-7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Amennyiben kétség merül fel az iskolára való alkalmasság megítélésében, szakértői bizottság vizsgálatát kérjük.

Az óvó-védő funkcióban szem előtt tartjuk, hogy a játékokra szánjuk a legtöbb időt és ellene vagyunk minden olyan tevékenységnek, ami „óvodaidegen” és a gyermek kifáradásához, túlterheléséhez vezethet. A szülők ez irányú kéréseit – a gyermekeik érdekében – nem vállaljuk fel.

Az iskolai életre való átmenet segítése érdekében a következőket vesszük figyelembe:

Biológiai alkalmasság terén

- ép idegrendszer
- ép érzékszervek
- fejlett testalkat
- élettani teherbírás

Testi és mozgásfejlettség

- mozgáskoordináció összerendezettsége, motoros képességek, téri tájékozódás nagymozgással cselekvés szintjén
- kialakult, összerendezett finommozgás (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)
- csont és izomrendszer fejlettsége

Beszédfejlettség terén

Nyelvhasználat

- alakilag, tartalmilag értelmes beszédű
- általánosan tájékozott (családtagok, rokonság, lakcím, napszak, évszak, hét napjai)
- helyhatározók, névutók, mesénél a mondatok tartalmilag kapcsolódnak egymáshoz
- ok-okozati összefüggések, időrendi kifejezések
- tiszta beszéd, nyelvtani alkalmazás szintje
- megfelelő szókinés, jó kifejezőképesség
- összefüggő folyamatos beszéd

Verbális kommunikáció

- beszédértés
- nyelvi kifejezőképesség

Érzelmi akarati élet terén

- megfelelő önuralom
- kiegyensúlyozott érzelem
- képes elviselni, hogy nem mindig éri sikerélmény
- tudatos koncentrált szándékos figyelem (10-15'), kitartás
- alakuló feladattudat

- alakuló szándékos emlékezet

Értelmi fejlettség terén

- megfelelő ismeretek
- érdeklődés, kíváncsiság, érett gondolkodás, tud tulajdonságokat elkülöníteni, nem összességében észlel valamit
- képes hatos számkörben szintől, formától, mérettől, kiterjedéstől függetlenül mennyiségeket észlelni
- jó emlékezet, melyet már nem csak az érzelem irányít
- probléma-megoldási készség, lényeglátás
- analóg gondolkodási készség

Értelmi képesség kognitív szféra

- gondolkodási ismeretek: fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás-megkülönböztetés, következtetés, analízis, szintézis, számfogalom, téri időbeli viszonyok, szimmetria

Érzékszervi szféra

- testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs működés (kéz, láb, szem), kinezetikus érzékelés, keresztcsatornák működése, téri irányok, relációk, időérzékelés

Szociális érettség terén

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint

- tágabb gyermekközösséghez tud alkalmazkodni, illeszkedni
- igényli a közösséget
- elfogadja és betartja a szabályokat
- az életkorának megfelelő az önállósága, önkiszolgálása
- az életkorának megfelelő feladattudat, feladattartás, munka-érettség
- szabályok betartása
- értékek elfogadása
- megfelelő magatartás
- empátikus közeledés a másik felé
- a felnőttek irányításának elfogadása
- tapasztalat a vezető és a vezetett szerepekről

- megbízások elfogadása
- az életkornak megfelelő erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, alkalmazkodás

Az itt jelölt képességfajták szerinti fejlesztés képezi óvodánkban az óvoda-iskola átmenet alapját.

Intézményünk az átmenet érdekében szorosan együtt működik a környező iskolákkal. Rendszeres hospitálásokat, látogatásokat, szülői fórumokat, szülői értekezletet tartunk a szülők szemléletének formálása érdekében.

III.5.2. Mérés – értékelés- a fejlődés nyomon követésének elveinek érvényesítése

A mérés óvodánkban azt jelenti, hogy olyan eljárásokat alkalmazunk, amelyek eredményeképpen eljutunk a megismeréshez. A cél az, hogy minél több ismeretet kapjunk a gyermekről, és mindezt természetes élethelyzetből merítve, nem kiemelve őt a játék vagy egyéb tevékenysége alól.

Legfontosabb módszerünk, a megfigyelés. A gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat elemezzük. Fontos, hogy a mérés ne gátolja, hanem segítse a gyermek szabad fejlődését. A nevelés tervezése a gyermek mérési-értékelési eredményére épül.

Elvünk, hogy a fejlődésben bármeddig el lehet jutni, a képességek nem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. A rendszer nem standard jellegű, nincs végcél, a különböző szinteknek egyformán létjogosultságuk van, a gyermek részfunkciói részeredményeket mutatnak.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében dokumentációt vezetünk, erre a célra „*Patyi Zoltánné Óvadás gyermekek fejlődésének nyomon követését*” adaptáltuk. Megfigyeléseinket egy tanévben 3 alkalommal novemberben, februárban és májusban rögzítjük, az alábbi szempontokat figyelembe véve egy táblázatban.

3-4 éves korban jellemzők

Nagymozgások: járás, futás, kúszás, mászás.

Testséma: önmaga felismerése, azonosítása, testrészek ismerete, énkép.

Finommotorika: mozgását a nagy ívű vonalvezetés uralja (firka, kezdetleges emberi formák, fej-láb ember).

Szocializáció: elszakad az anyától, létrehozza első családon kívüli kapcsolatait, barátokat választ, tanulja az alkalmazkodást, helyzetekhez, társak hoz, felnőttekhez. Elindul a

másodlagos szocializáció folyamata, egy másféle alkalmazkodás, az otthonitól részben eltérő normák, szabályok rendszeréhez.

4-5 éves korban jellemzők (az előzőeken túl)

Nagymozgások: finomodás, mozgások tempója, ritmusa, iránya, térbeli helyzete változik.

Egyensúlyérzék fejlődése: járás, egyik lábon állás, szökdelés, ugrálás labdagyakorlatok, ugróiskola, s különböző speciális gyakorlatok...

Szem-kéz, szem-láb koordináció: térbeli irányok észlelése: pl. test koordinált mozgása térben, téri viszonyok bemozgása, formaalakítás mozgással, különböző alakzatok végigmozgása.

Oldaliság: függőleges, vízszintes zóna alakul a mozgásos feladatok és az adott tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása során.

Testrészek: testrészek megnevezése, testrészek és azok funkcióinak megnevezése pontosodik.

Szocializáció: Továbbfejlődnek a társas képességek, kiszélesednek a szociális tapasztalatszerzés lehetőségei, a társak a viselkedés egyes fajtáit meg erősítik, másokat pedig gátolnak. Tartósabb barátságok, együttműködési, alkalmazkodási képességek alakulnak.

5-7 éves korban jellemzők (az előzőeken túl)

Finommotorika: apró részletek kidolgozása, cselekmények, profilábrázolás megjelenése, kézműves tevékenységekben való jártasság fejlődik.

Térbeli és síkbeli irányok ismerete: balról jobbra történő haladás, az irányok, relációk automatizálódnak.

Értelmi képességek: fejlődik az érzékelési modalitások integrációja, szándékos figyelem időintervalluma, relációs szókinccs használatának képessége, koncentráció, feladattartás, problémamegoldó képesség, növekszik az ismeretszerzés igénye, emlékezet terjedelme.

Elemi gondolkodási műveletek kialakulnak: fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás, megkülönböztetés, következtetés, ítéletalkotás, analízis-szintézis, konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás, számfogalom, téri-időbeli viszonyok szerialitás területein.

Szocializáció: óvodáskor végére egyre nagyobb jelentőségű a társakhoz, kortársakhoz fűződő viszony, a barátságok elinteriorizálódnak a társas viselkedés szabályai, normák, értékek, kompromisszum-készség, együttműködés, alkalmazkodás

A mérőlapok mintája megtalálható a Pedagógiai Program mellékletében.

III.6. Inkluzív nevelés, Integráció

„Közeledni egymáshoz, összenyitni belső világainkat: ennél szebb emberi feladat aligha létezik.”

/Lackfi János

39

III.6.1. A különleges gondozást igénylő gyermekek

Az integráció az inkluzív pedagógia azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyénének elfogadását és a többséggel történő együttélését jelenti.

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Minősítsük olyan élethelyzetűnek, akinek életminősége a környezete alakításával vagy sajátos neveléssel-oktatással javítható.

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos stabil biztonság vegye körül. Egyéni differenciált bánásmód szükséges a személyes bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani, ahol a másság, különbségek elfogadása mindenkinek természetessé válik.
- Minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni. Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése és eszköze a differenciálás. A differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni.

Ebbe a szemléletbe beletartozik az átlagos fejlődési ütemű, átlagtól eltérő, a más kultúrából érkező, különleges gondozású, tehetséges és a SNI gyerek is.

A különleges gondozást igénylő gyermekek esetében szintén a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására az ő esetükben is fejlődik az

alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Célunk, hogy a nevelési programunkban meghatározott, alapelvek, célok és feladatok összhangba kerüljenek a különleges gondozást igénylő gyerekek speciális szükségleteivel.

Az inkluzív nevelés, integrációból adódó többlet feladatok megoldásánál nemcsak az óvodapedagógusokra, hanem a pedagógiai asszisztensekre és dajkákra is fontos szerep hárul. Kapcsolatuk, viszonyuk, kommunikációjuk, együttműködésük különösen nagy hangsúlyt kell, hogy kapjon.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka feladata:

- A másság elfogadtatása a gyermekközösséggel, hangsúlyozza, hogy a fogyatékkal élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.
- A gyermek és szülő méltóságát tiszteletben tartsa.
- A családok, gyermekek elfogadása, feljük szakmai alázattal való közeledés.
- A gyermekek érdekeinek szem előtt tartása.
- A gyermekek figyelmének felhívása arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen körülmény, környezet mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban.
- Törekedjen toleranciával, empátikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására a szülőkkel.
- Valósítson meg tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikációt a szülőkkel.
- Segítse elő a teljes személyiség fejlődését.
- Biztosítsa a gyermek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkört, biztonságot.
- Támasszon, olyan elvárásokat a gyermek felé, melyek teljesítőképességeit nem haladja meg.
- Helyezzen nagy hangsúlyt a befogadásra kerülő gyermek tapasztalat-élmény világa, tudásszintje, képessége megismerésére mind a sajátos nevelési igényű, mind a migráns gyermek esetében.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja az akadályozott és a többségi gyermekek számára egyaránt komoly előnyökkel járhat. A kisgyermekek sokkal toleránsabbak, sokkal pozitívabban fordulnak sérült társaikhoz, mint a felnőttek. Korán megtanulják elfogadni a

különbségeket, sokkal érzékenyebbé válnak mások nehézségei iránt. Az integráció lehetőséget nyújt arra is, hogy megtanulják az önzetlen segítségadást, megalapozza bennük a mások iránti felelősségérzet, empátia.

Fontosnak tartjuk a védőnőkkel, gyermekorvossal, szakorvossal, szakértői bizottságokkal, utazó gyógypedagógusokkal való intenzívebb kapcsolat kiépítését, az együttműködési tapasztalatok felhasználását a kapcsolatteremtésben.

Nevelőestületünk elkészítette az Esélyegyenlőségi programját. Ennek a tervnek megvalósításával az óvodánkba járó gyermekek nevelésének és oktatásának sikeressége érdekében dolgozunk.

III.6.2. Érzékszervi fogyatékos, látássérült gyermek fejlesztése

Fogalma: Látássérült az a gyermek, akinek látása az ép látás 33%-a vagy annál kevesebb, ill. 10 fokos vagy annál szűkebb a látótere.

E kategória szükségleteiben eltérő csoportokat takar:

- gyengén látó (szemüveggel korrigált visusa az ép látás 10-33% közé esik)
- alig látó (korrigált visusa 0,1 alatti, az ép látás 10%-ánál kevesebb)
- vak (visusa 0)

Gyengén látás mellett különböző részképesség kiesések, beszédhibák, figyelemzavar, hypermotivitás vagy kóros lassúság különböző szenzoros integrációs zavarok és magatartási problémák jelentkezhetnek.

A gyengén-látást, alig látást okozó néhány szembetegség:

- myopia: rövidlátás (mínusz dioptriás szemüveggel korrigálható),
- hypermetropia: távollátás (pozitív dioptriás szemüveggel korrigálható),
- nystagmus: szemtekeregzés, a szemek akarattól független, gyakori vagy állandó mozgása.
- strabismus: kancsalság,

Az óvodapedagógus feladata:

- megmaradt látás jobb kihasználása - látásnevelés.
- A gyermek mozgásterének alakítása – a tájékozódás tanítása, gyakoroltatása.
- A speciális objektív feltételek biztosítása pl.: a csoportszoba természetes és mesterséges megvilágítása, nagyítók használata, a szemüveg állandó tisztántartása.

Mozgás

A látássérült gyermeknél a legérzékenyebb terület a mozgás, tájékozódás és a mozgásos félelem.

Az óvodapedagógus feladata:

- A biztonságos közlekedés beindítása, begyakorlása.
- Engedjük a gyermeket mozogni, hiszen saját testéről, az őt körülvevő téri világról így szerez ismeretet.
- Különös figyelmet fordítunk a gyermek mozgás-látás összehangolására, szem-kéz, szemláb koordinációra.
- A mozgásban is csak a szükséges segítséget nyújtjuk, és nem többet.
- Puha tárgyakkal akadálypályát készítünk, hogy a gyermek vonatos játékkal, később verbális irányítással mozogjon.
- Először együtt gyakoroljuk a térben való orientálódást, később csak verbális utasítással.

Nem engedjük a gyermek mozgáspasszivitásának kialakulását.

- A saját testén való tájékozódás, testrészeinek megismerésére kihasználjuk a mindennapi tisztálkodási, öltözködési tevékenységeket. Óriási segítség a tükör.
- A gyermeket motiváljuk pl.: termények, különböző méretű gombok válogatására, gombolásra, zipzárazásra, cipőkötésre. Ezzel segítjük a finommozgása fejlődését.

Verselés, mesélés

A kommunikáció a környezettel való interakciót teszi lehetővé. A látássérülteknél a nonverbális kommunikáció, az arcimimika, a szemkontaktus szegényes.

Fejlesztésük különösképpen nem tér el a többségi társakétól. Báb, maskarás, dramatikus játékoknál a tökéletes vizuális élmény hiányában képzelő erejükre hagyatkoznak.

A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezetet megismertetése és megszerettetése minél több oldalról.
- Lehetőség biztosítása a tapintásos érzékelésre és a gyermek élményeinek, tapasztalatainak elmondására.
- A figyelem felhívása - a többségi gyermek számára természetes - vizuális érzékelésre, beszéljék és magyarázzák meg a dolgok, tárgyak, jelenségek tulajdonságait, jellemzőit.

Matematikai gondolkodás

Különleges megsegítést a taktilis lehetőséggel, a nagyobb méretű tárgyakkal, való manipulációval érzük el.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A csecsemő nyúl a tárgyak után, megfogja, forgatja, nézegeti, elengedi. A látássérült csecsemőt a pontatlan nyúlás miatt kudarc éri, ezért nem gyakorolja eleget a tárggyal való manipulációt. Ennek eredménye, hogy óvodás korra ezen a területen hátránnyal indul társaihoz képest. A fentiek miatt kiemelt terület a finommozgás fejlesztése.

- Egész nap folyamán lehetővé tesszük a gyurmázást, az ujjal és/vagy tenyérrel való festést, vastag erős színű zsírkrétával való firkálást, rajzolást. Felnőtt felügyelettel, az ollóval való vágást.
- A fűzéshez nagyobb méretű fa vagy műanyag gyöngyöt adunk. A mágneses mozaik, vasalható gyöngyből formakirakás, pöttyezés is jó célt szolgál.
- A nagyméretű fakockákkal, a dupló építőjátékkal fejlesztjük a gyermek térérzékelését, fantáziáját, kreativitását.
- A labdázással, célba dobással és gurítással a keze célirányos mozgását javítjuk.
- Az udvaron kihasználjuk a homokozási lehetőséget.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A hallási figyelem általában kifinomultabb a látássérült gyermeknél. Könnyebben tudja kiválasztani a háttérzajból a számára fontos ingereket. A hangok nemcsak információkat, hanem érzelmeket is közvetítenek, esztétikai élményt nyújtanak számára. A dalok, a mondókák, a zeneművek, a saját hangszeres játéka, és az énekes produkciói segítik a gyermek érzelmi fejlődését, harmonikus személyiségének kialakulását.

- Az óvodapedagógus az egyenletes lüktetés érzékeltetésére és a ritmusfejlesztésre a csörgők, ritmushangszerek széles skáláját használja.
- Játékos formában segíti az óvodapedagógus a térről alkotott képzetek kialakulását, a hangok intenzitását, irányát. (Erre csörög a dió ..., keresd a leejtett tárgyat!).
- A látássérült gyermek tehetséggondozása e területen kiemelt jelentőségű.

Érzelmi – akarati élet, társas kapcsolatok alakulása, szocializáció

Bizonyos személyiségvonások nem közvetlenül a látássérülés hatására, inkább a családi, óvodai, szűkebb – tágabb környezet hatására alakulhat ki; önbizalomhiány, passzivitás, alulértékelt énkép, csökkent mértékű kudarcűrés, nem reális önkritika formájában.

- Az óvodapedagógus fokozott odafigyeléssel, motivációval, dicséréssel, jutalmazással, megértéssel, türelemmel segít.
- Segíti a gyermek beilleszkedését, kapcsolatainak alakulását.

Gondozási területek, önállóság, önkiszolgálás

Alacsonyabb önkiszolgálási szinttel érkezik az óvodába, mint látó társai.

- Az óvodapedagógus figyeljen arra, hogy a gyermek jele a különböző helyeken, tárgyakon jól látható, érzékelhető legyen.
- Egyszerre csak egyféle mozdulatot tanítson a gyermeknek az öltözködés során.
- Kísérje mindig beszéddel a cselekvést.
- Türelemmel taníttassa az evőeszközök, tányér, pohár, szalvéta használatára. Később szorgalmazza a kulturált étkezést.

III.6.3. Érzékszervi fogyatékos, hallássérült gyermek fejlesztése

A hallássérülés a hangerő, ill. a hangmagasság csökkent, ill. hiányos érzékelésében mutatkozik meg. Megemelkedik a hallásküszöb, azaz az egyén csak a nagyobb hangerejű hangokat hallja meg. A hangerő érzékelése szempontjából a következő kategóriák állíthatók fel:

- 25 – 40 dB enyhe nagyot hallás
- 40 – 60 dB közepes nagyot hallás
- 60 – 90 dB súlyos nagyot hallás
- 90 – 110 dB átmeneti sáv a súlyos nagyot hallás és a siketség között.
- 110 dB felett siketség

Hallásvizsgálat során audiológiai szakrendelésen a hallásküszöb regisztrálása audiogrammon történik. A hangokat a hallókészülék felerősítve juttatja a fülhöz. A megfelelően kiválasztott és beállított hallókészülékkel ellátott nagyot halló gyermeknél (30-90 dB) általában megindul a természetes beszédfejlődés. A beszédelfogásban elsősorban a megmaradt hallásra, ill. a szájról olvasásra támaszkodik a gyermek.

A hallássérülés legsúlyosabban a beszédet és a nyelv kialakulását, kibontakozását érinti. Torzul a kiejtés, a szókincs a hallássérülés fokával fordított arányban áll, gyakoriak a grammatikai hibák.

- Az óvodapedagógustól ez kezdetben megkívánja a gyermekkel szembe fordulást és az artikuláltabb, lassúbb beszédtempót.

A többségi gyerekekkel játssza el milyen az, ha nem hall. Így érzi át, milyen érzés ez a nagyothalló gyermeknek.

Mozgás

Speciális feladatot nem igényel az óvodapedagógustól.

- Mozgástevékenység során az egyensúlyfejlesztésre fektessen nagyobb hangsúlyt.
- A tornagyakorlatokat párhuzamosan mutassa és verbálisan is közölje.

Verselés, mesélés

- Az óvodapedagógus legyen beszédmodell – minta a gyermek számára.
- Türelemmel hallgassa végig a gyermek mondanivalóját.
- A szavakat, kijelentéseket, egyszerű mondatokat azonosítsa képekkel.
- Gyakorolja a képolvasást.
- Tanuljon egyszerű nyelvtörőket.
- Használjon metakommunikációs és non-verbális jelzéseket.
- Az óvodapedagógus adjon különböző lehetőséget a szimbolikus-szerepjátékokra

A külső világ tevékeny megismerése

- Az óvodapedagógus különleges feladata a környezet megismertetésére, megszerettetésére a minél több tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása. A megfoghatatlan elvont dolgokat próbálja meg elmagyarázni.

Matematikai gondolkodás

- Az óvodapedagógus vegye figyelembe a nagyothallásból és a nyelvi kifejezésből adódó nehézségeket.
- Győződjünk meg mindig arról, hogy a gyermek jól hallotta, ill. értette az elhangzott feladatot.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodapedagógus feladata ezen a területen megegyezik a többségi gyermekével.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Az óvodapedagógus minél több alkalmat teremtsen az éneklésre, ritmusfejlesztésre, zenehallgatásra.
- Játsszanak a magas-mély hangok, zörejek felismerésével.
- Dalos játékok, (bújócska hangadással) segítségével spontán fejleszhető az irányhallás.

Érzelmi-akarati élet, társas kapcsolatok alakulása, szocializáció

A hallássérülés miatt előfordulhat a személyiség kedvezőtlen irányba való tolódása. Gátlásosság, fokozott érzékenység, zárkózottság, bizalmatlanság vagy ellenkezőleg

feltünösködés, bohóckodás, túlzott nyugtalanság jelentkezhet a kedvezőtlen környezeti körülmények hatására.

- Az óvodapedagógus ügyeljen arra, hogy a gyermeket társai elfogadják, ne csúfolják, ne gúnyolják.
- Magyarázza el, mi az, ami a gyermek fülében van, és ez milyen célt szolgál (hallókészülék).
- A dicséret mellett, arc- és testjelekkel is, akár egy elismerő mosollyal is biztathatja a gyermeket.

Gondozási területek, önállóság, önkiszolgálás

A nagyothallás negatívan nem befolyásolja az önállóság, az önkiszolgálás kialakulását. A hallássérült gyermek jól alkalmazza az elfogadott szokásokat, szabályokat.

- Az óvodapedagógus tanulja meg a hallókészülék működését, ki és beillesztését a fülbe.
- Ellenőrizze a készülék működését.
- Tudjon elemet cserélni, ha szükséges.

III.6.4. Mozgássérült gyermek fejlesztése

A mozgáskorlátozott gyermeknél a mozgás szervrendszer veleszületett, vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A mozgáskorlátozottak fejlődése

A mozgás-szervrendszer bármely részének sérülése különböző tartási és mozgási elváltozást eredményez. Amennyiben ez az elváltozás tartós vagy maradandó, akkor megváltoztathatja a gyermek motoros és szenzoros képességeit, befolyásolhatja szocializációját.

A mozgáskorlátozottság, különösen, ha veleszületett vagy a korai életkorban szerzett károsodásoknál kihathat a gyermek pszichoszomatikus fejlődésére, cselekvéses tapasztalatszerzésére. Befolyásolhatja az életkori normáknak megfelelő képességek kialakulását, megváltoztathatja a motoros tevékenységet. Következtében átalakulhat a külvilágról való információ, nehezítetté válhat a kommunikáció. A másoktól való függőség izolációt eredményezhet, módosítva a szocializáció folyamatát

Mozgáskorlátozott gyermekek esetében a személyiségfejlődés a mozgásállapot függvényében módosulhat. Bizonyos szenzoros és motoros alapfunkciók tökéletlenül, hiányosan működnek,

amelyek megváltozott testsémát, majd ennek következtében a világ megismerésének bizonyos mértékű megváltozását okozzák. Átalakul a külvilágról való információ felvétel, a mozgásos tapasztalatszerzés akadályozott, nehezebb, így hiányosabb ismeretekkel rendelkeznek a körülötte levő dolgokról. Nehezítetté válik a kommunikáció, amely izoláltsághoz, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ez részint a beszédbeli zavarokból ered, részint pedig a nonverbális kommunikációs eszközök nem megfelelő használatából. Ezek miatt megváltozik a környezethez való alkalmazkodás képessége is. Mivel állandó segítségre szorul, a környezetével kialakuló kapcsolat felborulhat, nem tud folyamatos kölcsönösséget fenntartani, hanem eltolódik a „csak kapok” irányába. Nehézzé válhat a gyermek szocializációja. Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzívvá, motiválatlanná válhat, így társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani.

A fentiek alapján a mozgáskárosodás nem tekinthető csupán a mozgás elszigetelt károsodásának, további elsődleges, vagy másodlagos következményekkel is számolni kell. Mindezek nem maradnak hatástalanok, befolyásolják a gyermek értelmi kibontakozását és érzelmi, valamint akarati életének fejlődését.

A mozgáskorlátozottság akadályozza a gyermeket életkorának megfelelő tevékenységében.

A MOZGÁSKÁROSODÁS HATÁSA A SZEMÉLYISÉGRE	
ELSŐDLEGES	MÁSODLAGOS
Fizikai felépítése, megjelenése változik	Testsémája megváltozik
Mozgásos, cselekvési, akarati funkciókban hátráltatott	Életvezetési nehézségek
Észlelési kör beszűkül	Kevesebb élmény
Elesik a mozgásos játékok fejlesztő hatásától	Gyermekközösségből kívül reked
Kommunikációs problémák	Izoláltság
Állandó segítségre szorul	Nehezített szocializáció
Kézfunkció, manipuláció gyengesége	Önkiszolgálás, önkifejezés, mindennapi tevékenységek nehezítettek

Az integrálhatóság feltétele az önellátás esélyeivel arányos.

Az integráció minden esetben a sérülés mértékéből, a tünetek súlyosságától függ.

Óvodapedagógus, gyógypedagógus közös feladatai

- A segédeszközök helyes használatának segítése, elfogadtatása, mellyel a járást, mozgást elsajátítják. A gyermekek mozgása bizonytalanabb, könnyebben eleshetnek, a balesetveszély miatt tehát fokozottabb odafigyelést igényelnek. Ezek a gyermekek általában jól beilleszthetők a csoportba. A kompenzációs eszközöket és módszereket hamar elsajátítják, ezek segítségével szinte teljesen önállóvá tudnak válni.
- Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.
- A gyermek interperszonális kapcsolatainak figyelemmel kísérése, a barátkozások elősegítése, az izoláció kiküszöbölése.
- Az óvodában biztosítani kell – az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás-és életteret (épületbe bejutáshoz rámpa, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

III.6.5. Az autizmus spektrumzavarával élő gyermek fejlesztése

Az autista gyermekek esetében eltérések, sérülések, minőségi károsodások mutatkoznak meg a szociális fejlődésben, a speciális kognitív képességekben, amely a személyiség fejlődésének egészét áthatja. Az inkluzív nevelés azért nehezített, mert a tünetek széles skálán mozognak. Az autizmus spektrum zavarok megállapítása vagy kizárása szakértői és rehabilitációs tevékenység. Ebből adódóan inkluzív nevelésben, azok a gyermekek részesülhetnek, akiket az országos szakértői és rehabilitációs bizottság megvizsgált, és szakértői véleményben „integráltan nevelhetőnek” minősít. A szakértői véleményben rögzített, a gyermek fejlesztéséhez szükséges fejlesztési időt és szakembert, a befogadó intézményben biztosítani kell.

Tünetei: késés figyelhető meg a szociális interakcióban, a kommunikációs nyelvben, a szimbolikus és imaginatív játékban.

Cél: A szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

Feladat: A jellegzetes gondolkodási nehézségek, a rugalmatlanság miatt, kiemelt feladat az elsajátított viselkedési formák alkalmazásának, általánosításának tanítása. A pontos keretek és szabályok ismertetése, tudatosítása, betartatása.

Speciális módszerek, eljárások, eszközök a fejlesztésében:

A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, intelligencia szint, és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség-és készségprofil folyamatos követésével.

A vizuális terület előtérbe helyeződik a nehezített kommunikáció miatt.

Speciális segédeszközök, augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása szükséges.

Empatikus nevelői magatartás, és az átlagtól eltérő gyermeki viselkedés és magatartás elfogadása és elfogadtatása a csoportba járó gyerekekkel, és szülőkkel.

Óvodapedagógus, gyógypedagógus közös feladatai:

Fontos, hogy az alapképzés mellett az autista gyermek neveléséhez szükséges kompetenciákat megszerezzék az óvodapedagógusok: szakirányú végzettség.

Autizmus-specifikus módszerek megismerése, alkalmazása.

Vizuálisan segített kommunikáció a nevelést ellátók és a gyermek között. (vizuális információhordozók, hívókép, folyamattábla alkalmazása)

Speciális, adekvát, következetes és állandó követelménytámasztás a gyermek felé.

Speciális, egyéni, motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.

Az ön- esetleg köz- veszélyes viselkedés kezelése.

A taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása.

Ingerszegény környezet biztosítása.

Állandóság, kiszámíthatóság biztosítása, időben, térben, eszközben:

- napirendben időt hagyni egy tevékenység abbahagyásához, a változást előrevetíteni,
- térben a csoportszobában kialakítani egy védett sarkot „kuckósítás”, elkülönített helyet, speciális teret, amit csak Ő használ,
- eszközben, ami a gyermek számára nyugalmat biztosít, és megkönnyíti a kommunikációt, ez minden autisztikus gyermeknél más és más lehet.

Hely biztosítása elkülönítésre antiszociális viselkedés, fokozott ingerlékenység esetén.

Az óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

III.6.6. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése

Tanulási problémákkal küzdő gyermek

- **tanulási nehézséggel küzdő** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- **tanulási zavarral küzdő** (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Tanulási zavarról akkor beszélhetünk, ha a gyermeknél egy vagy több képesség terület működésében tartós és súlyos problémák jelentkeznek. Különösen a tanulás egyes részterületein.

- Diszlexia - olvasás,
- Diszgráfia – írás,
- Diszkalkulia – számolás,
- Figyelem zavar

Óvodai szinten a veszélyeztetettség korai felismerése és megelőzése lényeges.

A leggyakrabban előforduló **diszlexia** veszélyeztetettségre jellemző tünetek óvodás korban:

- Motoros ügyetlenség,
- Megkésett beszédfejlődés,
- Beszéd helyett a vizuális és mozgásos kifejezések használata
- A nyelvi megértéshez kötött feladatmegoldás lassabb, mint a nem nyelvi.
- A tárgyak és helyzetek felismerése szokatlan módok alakul ki.
- A nyelvi játékok elutasítása, mese, vers kerülése, a nyelvi tudatosságban fejlődési lemaradás (rím, alliteráció).
- Gyakoriak a makacs, nehezen javítható beszédhibák.
- A motoros ügyetlenség, iránytévesztés, esetleg egyensúlyi zavarok feltűnőek lehetnek.
- A tér-és időbeli viszonyok megítélésének zavarai (bal-jobb, lent-fent, korán-későn, tegnap-holnap, hónapok-napok).

A **diszgráfia** (írás-helyesírási zavar) veszélyeztetettség egyik jellegzetes problémája motoros és vizuo-motoros (látás, mozgás zavar) természetű. A finommotorika fejletlensége a nagymozgások zavara (vonalvezetés, görcsös kéztartás) és a szenzomotoros koordinációk

A **diszkalkulia** a matematikai fogalmak, műveletek és technikák elsajátításában és alkalmazásában kifejezésre jutó akadályozottságot jelent.

A **figyelemzavar** esetében a gyermek figyelme elkalandozik, könnyen elterelhető.

A tanulási zavarral küzdő gyermek személyisége és viselkedése:

- A gyermek a viselkedését nem képes a szociális követelménynek megfelelően szabályozni,
- Alacsony a toleranciaszintje,
- Gyenge a tanulási érdeklődése,
- Nem megfelelő a megismerő aktivitás szintje,
- Hibás az önértékelése,
- Szorongó,
- Érzelmileg labilis,
- Neheztelt a társas beilleszkedése, kapcsolódása,

Az óvodapedagógus kompetenciája:

- Szorgalmazza a team munka hatékonyságát a csoportban végzett játékos fejlesztéssel.
- A következő területek fejlesztését célozza meg:
  - Érzékelés – észlelés
  - Figyelem
  - Emlékezet
  - Gondolkodás
  - Beszéd
  - Mozgás
  - Én-tudat

A gyakorlatokat alkalmazhatja egyénileg és csoportosan is.

Magatartászavarok miatt problémás gyermek

- **visszahúzódó** (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás
- **ellenséges** (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív) Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás. A viselkedés rendellenességére nincs a definíciókban egység. Találkozhatunk: beilleszkedési zavar, alkalmazkodási zavar, nehezen nevelhető gyermek, magatartás zavar, viselkedés zavar, hiperaktív

elnevezésekkel. Ez a gyermek képtelen az elfogadott norma, szabályrendszerhez illeszkedni, szocializációja sérült, mely a személyiségfejlődés irányát negatívan befolyásolja.

A magatartási zavarral küzdő gyermek nevelése:

- Az óvodapedagógus igyekezzen a gyermek figyelmét huzamosabb ideig fenntartani.
- Elengedhetetlen dolog a gyermek képességeinek, érdeklődésének terhelhetőségének megismerése, ebben segítséget adhat az őt ismerő más szakember.
- A gyermek alkalmazkodását úgy segítse, hogy megtapasztalja milyen a gyermek viselkedése konfliktusos helyzetben, szociális szituációkban. Milyen megnyilvánulásokat mutat siker vagy kudarc esetén.
- Közösén hozzanak létre elfogadott szabályokat. Fektessék le, a szabályok megszegése milyen következményekkel jár. Az óvodapedagógus magyarázza meg mi a jó és mi a rossz.
- A gyermek szocio-kulturális környezetét ismerje meg.
- Beszélgessen a szülőkkel a nevelési problémákról, keressék közösén az okot és próbálják együtt megoldani.
- A viselkedésvárt mutató gyermek sok negatív visszajelzést kap, ezért feltétlenül segítse a reális én-kép alakításában. Éreztesse a gyermekkel, hogy szereti, elfogadja.

III.6.6. A kiemelten tehetséges gyermek fejlesztése

A tehetség kibontakoztatásának lehetősége óvodás korban a napi tevékenységek során folyamatosan biztosított.

A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A PP mellékletében található a tehetség azonosítására szolgáló dokumentáció.

Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

III.6.7. Nem magyar anyanyelvű (kínai és vietnámi) kivi gyermekek interkulturális nevelése, a Szivárvány Program adaptálásával

Helyzetelemzés

Óvodánk a TÁMOP_3.4.1. B-11/1-2012-009 számú, „Interkulturális Pedagógiai Program a migráns gyermekeket nevelő óvodák számára” című pályázatán részt vett nyert.

A dokumentum meghatároz pontos célt, feladatot. A pályázat ideje, és a Kőbányai Önkormányzat által a pályázat fenntarthatósága 2017. június 15-én lejárt.

A kidolgozott Migráns Programban nevelési évente 4 óvodapedagógus és 17 migráns (nem magyar anyanyelvű) gyermek vett részt.

A projekt ideje alatt a számszaki, statisztikai adatok mutatták, sőt bizonyítják, hogy az adott óvodai létszám arányában magas a nem magyar anyanyelvű gyermekek létszáma.

2015. 08. 01-től vagyok az intézmény vezetője, így ezen időszak eredményeivel tudok szolgálni.

7 éves tapasztalat igazolta a Migráns Program folytatásának szükségességét.

A nevelőtestület egyhangú döntése és a Fenntartó hozzájárulása és anyagi forrás biztosítása alapján a 2018/19-es nevelési évtől kezdődően a Migráns Program módosított változatát (KIVI Programot) beépítettük a Pedagógiai Programunk egy fejezeteként.

Óvodánkban örömmel fogadjuk a külföldi származású gyermekeket, hisszük azt, hogy a kultúrák találkozása nagy értékeket hordoz. Pedagógusaink elhivatottan végzik a gyermekek közös nevelésének nemes feladatát.

A program elnevezése:

A módosított Migráns Program a „KIVI Program” elnevezést kapta. A „KIVI” szó a kínai, és vietnami szavak kezdőbetűiből összetett mozaikszó, mivel legnagyobb számban óvodánkat kínai és vietnami gyermekek látogatják.

A program indoklása:

Óvodánk körzetére jellemző a – főleg munkavállaláshoz kapcsolódó – migráció. A nem magyar anyanyelvű gyermekek - fentiekben számokkal ismertetett - magas létszáma óvodánkban indokoltá teszi a korábbi program folytatását. A legtöbb külföldről érkező/bevándorló család Magyarországon próbálja megteremtani jövőjét, emiatt a gyermekek sikeres iskolai tanulmányaihoz és beilleszkedéséhez elengedhetetlen, hogy a magyar nyelvet a gyermekek már óvodáskorban megfelelő szinten elsajátítsák, legalább olyan szinten, hogy a magyar iskolában a nyelvismeret hiánya miatt ne kudarccélményekkel kezdje meg iskolai tanulmányait.

A program célja:

A hazájukat elhagyó nem magyar anyanyelvű gyermekek társadalmi, szociális beilleszkedése, a magyar nyelv értése, használata, saját hagyományaik, anyanyelvük gyakorlása, kulturális identitásuk megőrzése mellett.

A többségi (magyar) társadalom részéről a cél segíteni a nyitottság, az elfogadás, a tolerancia kialakulását, erősödését, hozzájárulni a különböző kultúrák, nemzetek egymás értékeinek megismeréséhez, megbecsüléséhez. A kultúrák közötti építő együttműködésben, kölcsönhatásban, az interkulturalizmus lényege áll. A kölcsönösségen alapuló megismerés és alkalmazkodás adhatja meg az együttesség örömét is. Az óvodának, közoktatási intézményként ebben kiemelt feladata van. Az interkulturális neveléssel sokat tud tenni egy távlati célért, a sikeres társadalmi integrációért.

Az interkulturális nevelés alapelvei:

- veleszületett méltóság tiszteletben tartása
- a kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése
- gondoskodás és a különleges védelem: a befogadó ország gyermekeit megillető jogok garantálása, szabadságjogok tiszteletben tartása. Boldog, gondtalan gyermekkor biztosítása
- multikulturális szemlélet: az óvoda értéként veszi figyelembe a gyermekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbséget
- az integráció elősegítése

Az óvodai nevelési szakasz azért is különösen fontos, mert a gyermekek az óvodában, ebben a másodlagos szocializációs térben tesznek szert első jelentős közösségi élményeikre. Ezek a társas tapasztalatok hosszú távon formálják a gyermekek társas szabálytudatát, kiemelt fontosságú tehát a gyermekek elfogadásra ösztönzése.

A programban tervezett főbb feladatok:

A legkiemelkedőbb feladat magyar nyelv elsajátítása.

A mindennapokban a pedagógus, minta-modellértékű személy a nem magyar anyanyelvű gyermekek számára. A magyar nyelv közvetítésében, a tiszta, tagolt, lényegre törő, rövid, dallamos, hangsúlyos beszéd alapvető fontosságú, ugyanígy mintát nyújt az elfogadó attitűdben is.

Intézményünkben teljes integráció keretében mind a 8 csoportban együtt nevelkednek a nem magyar anyanyelvű gyermekek a magyar anyanyelvű társaikkal.

Az óvodapedagógus legfőbb feladata ebben a programban, hogy heti rendszerességgel csoportos magyar nyelvi fejlesztő foglalkozásokon támogassa a külföldi gyermekeket a magyar, mint idegen nyelv elsajátításában. Az életkori sajátosságokat figyelembe véve mindez természetesen játékos formában történik. Az egyéni bánásmód kritériuma végigkíséri a fejlesztést. A fejlesztő foglalkozásokat megelőzően a pedagógus bemeneti mérést végez (ehhez korábbi szintfelmérő lapok állnak rendelkezésre), amely eredményei ismeretében a gyermekeket a magyar nyelvismeretük alapján differenciálja, fejleszt. Minden gyermek részére egyéni fejlesztési tervet készít. Középső és nagycsoportos gyermekek vesznek részt a foglalkozásokon. A magyar nyelvi kompetencia és a szociális kompetencia fejlesztése szervesen egymásra épül, a sikeres beilleszkedéshez. Mindezeket a fejlesztő foglalkozásokat a 4. pontban ismertetett Szivárvány program köré építettük fel.

Az óvodában a magyar nyelv mellett a magyar kultúrát, a magyar ünnepeket, szokásokat is megismerik a külföldről érkező gyermekek, miközben mi is ismerkedünk az ő kiemeltebb ünnepeikkel, hagyományaikkal. Ez a tartalmi integráció.

Az óvodában az esélyegyenlőség pedagógiája érvényesül, a nevelés biztosítja az egyenlő esélyeket, amelyek a gyermek változó szükségleteiből kiindulva a különbségek kompenzációját megvalósító befogadó rendszeren keresztül, feszültségmentes légkörben érvényesülnek.

Kiegészítő, tervezett feladatok:

Az interkulturális nevelés olyan személyi és intézményi változásokat feltételez, amelyek kitágítják a hagyományos szervezeti kereteket, és lehetőséget adnak az eltérő perspektívák és az egyenértékű szemlélet megjelenítésére. A különböző változtatások illetve fejlesztések egymással kölcsönhatásban alakítják a szervezeti kultúrát.

Intézményünkben szeretnénk még jobban elmélyíteni az interkulturális pedagógiai szemléletet, ezért kiegészítő tevékenységet tervezünk még.

Ilyen:

- Az interkulturális nevelés csak akkor lehet eredményes, ha a pedagógusoknak az erre vonatkozó kompetenciája is fejlődik. Ez alatt olyan kompetencia értendő, amellyel képessé válnak arra, hogy eredményesen közvetítsenek a gyerekek és szüleik között az elfogadás, az együttélés elsajátítása érdekében.
- A pedagógusok interkulturális tájékozottságának bővítése, - például képzéseken való részvétellel – az egyik feladat. 2016. szeptember óta a Menedék Egyesület által biztosított pedagógiai fórumokkal, előadásokkal ez már elkezdődött. Segítségükkel és

más utakon is szándékozunk mindezt folytatni.

- Rendszeres, a programhoz kapcsolódó, problémamegoldó pedagóguskonzultációkat, esetmegbeszéléseket tervezünk, amelyeken tapasztalatcserére lesz lehetőség. Hospitálások és új kolléga érkezése esetén a mentorálás már folyamatos az óvodában.
- A fejlesztés mellett kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a kölcsönösség ne csak a gyermekek nevelésében valósuljon meg, hanem a szülőkkel is. Hatékonyabb együttműködésre törekszünk a nem magyar anyanyelvű szülőkkel. Ennek megvalósításában nyújthat segítséget a tolmácsolás, a fordítás például a szülői értekezleteken, aktualitások, felhívások tájékoztatásában, saját anyanyelvükön hozzáférhető dokumentációban, amely a házirendet, a Pedagógiai Program rövidített változatát tartalmazza. Az óvoda rendszeres fogadóórával biztosítja a külföldi szülők számára is gyermekeik fejlődésével kapcsolatos tájékoztatást. A szülők bevonása a közös programokba - mint a jeles napok, alkotódélutánok és játszódélutánok – a szervezésekbe, kísérésekbe - úszás, óvodai kirándulások – jó együttműködést eredményez.
- Az interkulturalizmus jegyében a magyar szülőkhöz is szeretnénk közelebb vinni az óvodánkban jelenlévő kulturális sokszínűséget. A közös programokon kívül például a faliújságon közzétett nemzetközi kulturális hírekkel.
- Terveink között szerepel a csoportszobák nemzetközibbé tétele, nemzetközi sarok kialakítása, amely képeket, földgömböt, nemzetek játékeit, eszközeit, meséit tárja a gyerekek elé.

A program tartalma, megvalósítása, a külön foglalkozások nevelési tartalma:

A KIVI Program foglalkozásainak vezérfonalát a Szivárvány Program adja. Az adott játékokat néha bővítjük, alakítjuk a csoport igényeinek megfelelően.

A Szivárvány Programhoz *Pálfi Judit: Mesés kalandok Szivárvány országban* c. könyve szolgál. A könyv foglalkozásterveket, improvizációs játékokat, meséket, verseket, kreatív alkotásokat tartalmaz.

Az itt megjelenített foglalkozások sorrendje az évszakok változására alapul, és „a drámafoglalkozások tematikus felépítését követi”. A játékokat beszélgető kör előzi meg.

A foglalkozások céljai közül két fontos célt említünk itt meg: a kulturális és a szociális hátrányok enyhítése. A program a magyar nyelvismeret fejlesztésén kívül hozzájárul a kognitív

képességek, mint a figyelem, a képzelet, az emlékezet, a megfigyelő készség, a kreativitás; a személyes képességek, mint az önállóság, én-tudatosság, önbizalom, motiváció, bátorság; a szociális kompetenciák, mint az elfogadás, empátikus készség, az együttműködés, a megfelelő érdekérvényesítés, a kommunikációs képesség, az önkifejezés, konfliktuskezelés; a problémamegoldó képesség és a hatékony megküzdés (coping) képességének fejlődéséhez. A játékok fejlesztik a mozgást és a finommotorikát.

Az egyéni bánásmódot szem előtt tartva, ha szükséges, a foglalkozások menete a csoportban résztvevő egy-egy gyermek érzelmi, értelmi szükségleteire fókuszálva alakítható, természetesen igazodva a csoport, mint egész folyamataihoz.

A mikrocsoportos foglalkozásokon kívül egyéni fejlesztésre is sor kerülhet, ha egy-egy gyermeknél indokolt ez a fejlesztési forma is. Ahogy már korábban is említettük, minden foglalkozás megkezdése előtt szükséges a gyermek megelőző ismereteinek, magyar nyelvtudásának, egyéni képességeinek felmérése. A fejlesztésben különös figyelmet kapnak az iskola előtt álló gyermekek iskolai tanulmányaik sikere érdekében.

Kapcsolatok, kapcsolattartás

A sikeres, befogadó integrációt nagymértékben a kétoldalú, kölcsönös kapcsolatok mozdítják elő.

Emiatt mindig hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a kapcsolatok több szinten jól épüljenek ki, jól alakuljanak, formálódjanak.

- a. az óvodapedagógusok között, a nevelői együttműködés szintjén - pedagógiai fórumokon, konzultációkon, esetmegbeszéléseken
- b. az óvodapedagógus és a szülők között – szülői értekezleteken, tájékoztatásokon, fogadóórákon, illetve a szülőkkel közös programokon, szervezéseken
- c. az óvodapedagógusok és gyermekek között – a foglalkozásokon kívül a mindennapokban alkalmazott, aprónak tűnő gesztusokkal is előre mozdítható az interkulturális nevelés, például a külföldiek saját nyelvükön való üdvözlése, az adott nevelési napon jelenlévő gyermekek megszámlálása különböző nyelveken, a magyar dalok és versek mellett más nyelvű dalok és versek, mondókák megismerése. Ezek mind hozzájárulnak a külföldi gyermekek örömteli beilleszkedéséhez.
- d. a gyermek és gyermek közötti kapcsolat - a gyermekek egymás közötti

interakciójában, a közös játékokban nagyon sokat tanulhatnak egymástól, jobban megismerhetik egymás nyelvét is. A mindennapokban, a közös csoportokban, egymást segítve növekszik a gyermekek biztonságérzete, részesülnek az elfogadás, az elfogadottság élményének megtapasztalásában, amely mind engedi a szociális készségek kibontakozását, fejlődését. amely engedi a szociális készségek kibontakozását, fejlődését. Kétoldalú ez a tanulási folyamat, a külföldi gyermekek jelenléte nagyszerű lehetőségeket teremt a magyar gyerekek számára is a más kultúrákkal való ismerkedésre, a nyitott, befogadó attitűd megalapozására, az előítéletesség megelőzésére.

- e. kapcsolat más intézmények pedagógusaival, a Menedék Egyesülettel.

Ezeket a kapcsolatokat szükséges ösztönözni az óvodában.

A program eszközigénye:

Az óvoda jelenlegi eszköztárát több saját készítésű interkulturális nevelésben jól alkalmazható játékkal, fejlesztő eszközzel szeretnénk bővíteni, emiatt az ilyen jellegű dologi kiadásokat az óvoda saját anyagi forrásaiból biztosítjuk.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV.1. Személyi feltételek

Óvodánkban 6⁰⁰-18⁰⁰ óráig rugalmas beosztásban állandóan óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

Az óvoda 150 férőhellyel, 6 óvodai csoporttal működik.

Megállapított alkalmazotti álláshely szám: 14 fő óvodapedagógus, ebből: 1 fő óvodavezető, 1 fő fejlesztőpedagógus,

1 fő pszichológus (0,5).

1 fő óvodatitkár,

6 fő dajka,

2 fő pedagógiai asszisztens,

3 fő technikai dolgozó, ebből (1 fő konyhai kisegítő), (1 fő kerti munkás-karbantartó), (1 fő takarító 0,5).

Összesen: 26

A törvényi előírásoknak megfelelő személyi feltételekkel rendelkezünk.

Az óvodában a nevelés kulcsszeplője az óvodapedagógus. Főbb tevékenységének részletes felsorolását a munkaköri leírás tartalmazza.

Szakmai munkánkat közvetlenül segíti:

- 1 fő logopédus (óraszám függ az ellátandó gyermekek létszámától)
- utazó gyógypedagógusok (óraszámuk függ az ellátandó gyermek SNI típusától, súlyosságától, létszámától).

A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának, szűrésének érdekében gyermekorvos, fogorvos és védőnő látogatja intézményünket.

Óvodánk nevelőtestülete rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges ismerettel, tudással. Munkánkat pedagógiai asszisztensek is segítik.

Sajátos nevelési igényű gyermek fogadása esetén biztosítjuk utazó gyógypedagógus részvételét a fejlesztésben.

A továbbképzések a jövőben is a fő feladataink megvalósítását szolgálják az évenként elfogadott továbbképzési terv szerint.

IV.1.1. Fejlesztő pedagógus tevékenysége

- a gyermekek képességeinek differenciált fejlesztése,
- az esélyegyenlőség biztosítása,
- a tehetséges gyerekek kiszűrése,
- az egyéni képességek figyelembevételével a legmegfelelőbb iskolatípusba való beiskolázás segítése,
- az ép intellektusú, a részképesség zavarokkal küzdő gyermekek problémáinak feltárása, fejlesztése,
- a tanulási zavarok megelőzése,
- a hátrányokkal érkező gyerekek prevenció és korrekció differenciált fejlesztése kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű (a továbbiakban: HHH) és a BTMN gyermekek esetében.

Fejlesztőpedagógus feladatai

- egyéni fejlesztési tervek készítése a foglalkozások időrendi- és tartalmi egyeztetése az óvoda logopédusával, pszichológusával, a gyermek óvodapedagógusaival,
- folyamatos kapcsolattartás a családokkal, az óvodapedagógusokkal, az intézmény vezetőjével, logopédussal, pszichológussal, utazó gyógypedagógussal, pedagógiai asszisztenssel. A kölcsönös tájékoztatás és tapasztalatcsere lehetőségeinek biztosítása,
- óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal közösen a részképesség-egyenséggel, zavarokkal küzdő gyermekek kiszűrése,
- ezeknek a gyerekeknek ellátása fejlesztő pedagógiai foglalkozások keretében, egyéni és csoportos formában,
- bizonyos esetekben külső szakemberekkel való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás,
- segítségadás a beiskolázás optimális időpontjának megállapításában.

Feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza (Szervezeti és Működési Szabályzat melléklete).

Dokumentációja:

- egyéni haladási napló, mely tartalmazza az egyéni fejlesztési terveket, foglalkozások dokumentációját,
- fejlesztési napló, mely tartalmazza a névsort, munka ütemezését, regisztrációs naplót, fogadóórák dokumentálását, MSSST szűrések összesítését,
- az elvégzett szűrések dokumentumai.

Mérései:

- MSSST szűrés azoknál a gyermekeknél, akik az adott év augusztus 31-ig betöltik 5. életévüket,
- egyéb vizsgálatokat szükség szerint, kompetenciájának megfelelően végzi.

IV.1.2. Pedagógiai asszisztens tevékenysége

Feladata az intézményben folyó nevelőmunka segítése az óvodapedagógus irányítása mellett. A családi nevelés kiegészítése. Az óvodáskorú gyerekek testi-lelki-szellemi gondozása, nevelése, fejlesztése, oktatása.

A gondjaira bízott gyermekek testi épségének megóvása, szükségleteinek ellátása, fejlődésük optimális segítése.

Főbb tevékenységének részletes felsorolását a munkaköri leírás tartalmazza.

IV.1.3. Pszichológus tevékenysége

Feladata a gyermekek személyiség fejlesztése, lelki egészségvédelme, a nevelőmunka hatékonyságának segítése, szakszerű szűrővizsgálatok végzése, mentálhigiénés, preventív feladatok és a munkájával kapcsolatos dokumentumok rendszeres vezetése. Pszichológiai ismeretek kifejtése, átadása.

Főbb tevékenységének részletes felsorolását a munkaköri leírás tartalmazza.

IV.1.4. Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők

- Az óvoda működésének adminisztratív munkáját óvodatitkár végzi.
- A dajkák a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában és a nevelőmunka hatékonyságának növelésében partnerei az óvodapedagógusoknak. A nevelés eredményessége érdekében, kialakítjuk az óvodapedagógus és a dajka közötti együttműködés szabályait. E szerint azonos elvek és normák szerint végezzük nevelési feladatainkat.
- A technikai személyzet biztosítja a tiszta esztétikus környezetet, a kerti munkás, az udvar folyamatos gondozásáért, tisztántartásáért, a konyhai kisegítő a tálaló konyha rendeltetésszerű működésért felel.

IV.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda feltételeinek kialakításában törekedni kell a biztonságos óvoda programjának megvalósítására. Ezek a következők:

- naprakész óvodai dokumentáció (SZMSZ, Házirend, Munkavédelmi Szabályzat, Tűzvédelmi Szabályzat, Érintésvédelmi Szabályzat, Veszélyhelyzeti és Katasztrófavédelmi Prevenációs Program, Biztonságos óvoda programja, Esélyegyenlőségi program, dolgozók folyamatos képzése),

- gyermekbalesetek megelőzése oktatással, munkavédelmi szemlével, folyamatos dokumentáció vezetésével,
- közegészségügyi ellenőrzést kívánó homokozók, mászóakák, hinták, kerti szerszámok, valamint a napozás és a vízzel való edzés lehetőségének balesetmentes kialakítása, HACCP rendszer működtetése,
- biztonságos tárgyi környezet kialakítása – a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben, területeken – különös tekintettel az SNI gyermekek speciális igényeire.

A tárgyi feltételek fejlesztési terv alapján valósultak meg. Az Önkormányzat, az óvoda alapítványa és a pályázati nyeremények segítségével kívánjuk a fejlesztéseket tovább folytatni.

Óvodánkban tálaló konyha van, az ételt közétkeztetést biztosító cég szállítja a gyermekek részére.

Könyvtárral, TV-vel, videóval, videokamerával, csoportonként CD lejátszóval rendelkezünk.

A tárgyi feltételeket, a PP kiemelt speciális feladatainkból adódóan a következő eszközcsoportokban fejlesztjük, a testület által elfogadott ütemezés szerint:

- egészséges életmód biztosítása: az udvar felújításának folytatása, a csoportszobákban a gyermekek méreteinek megfelelő bútorzat biztosítása,
- játék: gyakorló-, szerep- és konstrukciós, szabály-, valamint képesség fejlesztőjátékok,
- anyanyelvi nevelést segítő eszközök: bábok, könyvek, képek stb.
- fejlesztés speciális eszközei: a fejlesztést végző szakemberrel egyeztetve, az SNI gyermek igényeihez igazítva.

Ezeknek az eszközöknek a folyamatos pótlását és a fejlesztését az éves működési tervben tudatosan tervezzük.

Biztonságos tárgyi környezetet a sérülés – specifikus szempontok figyelembe vételével a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben, területen egyaránt biztosítottuk.

A fejlesztés speciális eszközei az óvoda és a fejlesztést végző szakember számára a gyermekek sérültségéhez megfelelően alakulnak.

Mozgásprogramunk végrehajtását segíti a nagymozgásteret biztosító *tornatér*.

Az udvaron fából, kötélből, műanyagból készült mászóakák, hinták, csúszda, és a műfüves pálya is a mozgásfejlesztést szolgálják. Változatosságuk révén különböző izomcsoportokat

működtetnek. A különböző talajburkolók /bitumen, föld, fű.../ más-más mozgáslehetőséget kínálnak.

Az egyensúlyérzék fejlesztését szolgáló járművek: roller, kerékpár minden évszakban kedvelt elfoglaltságot nyújtanak a gyermekeknek.

A tehetségek kibontakoztatásához különböző képességfejlesztő hangszereket, szerszámokat, pl. kerti- és barkácsoló eszközöket, agyag, bőr megmunkálást biztosítunk. Kapcsolatukat az élő környezettel, az udvari konyhakerttel, levendula-farmmal igyekszünk növelni.

A szakkönyvtár fejlesztése folyamatos. Saját, belső módszertani gyűjteményünk bővítjük.

Az óvodapedagógusoknak számítógép és laptop áll a rendelkezésére, internet használatával.

Játékeszköz vásárlása is van lehetőség.

Sokféle játékeszköz áll a gyermekek rendelkezésére a csoportszobákban és az udvaron is.

Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít a munkatársaknak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Többlépcsős védőövezet /magasság szerinti / telepítése növényekből a környezet levegőjének toxikus tisztítását szolgálja.

Térelválasztók, lugasok ültetése – fa és kúszónövény kombinációjával – amellet, hogy árnyékot adnak kuckók, búvóhelyek, kialakítását teszi lehetővé.

A veteményes kert a növények fejlődésének megfigyelését nyújtja.

A komposztáló, az elemgyűjtés is a környezettudatos magatartást hivatott szolgálni.

2002-ben készült el a fejlesztőszoba, mozgáskorlátozottak közlekedéséhez rámpa, fedett terasz.

Fontos számunkra az óvodai környezet kialakításánál, hogy megfeleljen a gyermekek játék- és mozgásigényének, az élmény és tapasztalatszerzésre, a felfedezésre, az életszerűsége, a természet közeli működésre, ahol a különböző kapcsolati és működési viszonyokat kínálatokban gazdagon élhetik meg.

A tágas, világos foglalkoztatók és a csoportszobák tárgyi és környezeti feltételei adottak a felzárkóztatás és tehetséggondozás lehetőségére is.

IV.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a beszkoktatás, a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységformák megtervezésével, szervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések

érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. A beszoktatást, a napi és heti rendet, mely igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, amit a csoport óvodapedagógusai alakítanak ki.

IV.3.1. Befogadás

Az új gyermekek fogadását a szülőkkel történt egyeztetés alapján biztosítja az óvoda. Tavasszal lehetőség van a leendő óvodásoknak és szüleiknek az óvodával való ismerkedésre.

A beiratkozás után, közös ismerkedési és játszó délutánt szervezünk a leendő óvodásainknak és a szüleiknek. Az első napokban, azok a szülők, akik élni szeretnének, a fokozatos befogadás lehetőségeivel, a “0”-dik szülői értekezleten megbeszéltek szerint igénybe vehetik azt. Az óvodapedagógusok ismertetik a szülőkkel a befogadás elveit (fokozatosság, következetesség), módját (időtartam, szülők váltó cipője, az óvoda helységeinek használata), az eszközeit (otthonról hozott takarók, kedvenc játékok, bábozás, stb.). A beszoktatás ideje gyerekenként változó, általában 2-3 hónap. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodába később kerülő gyermekeknél is hangsúlyos legyen a befogadás előkészítése. A befogadás tapasztalatai alapján, a szülővel egyeztetve, a gyermek további óvodai nevelése, fejlesztése intézményünkben folytatódik, vagy a pedagógus a szülővel közösen kéri a kerületi pedagógiai szakszolgálat vizsgálatát, illetve újbóli vizsgálatát az elhelyezés felülvizsgálatáról.

A befogadás gördülékenyebbé tétele érdekében az első napokban, mind két óvodapedagógus jelen van a nap folyamán.

IV.3.2. Napirend

Tevékenység	Kiscsoport időkeret	Középső csoport időkeret	Nagycsoport időkeret
<ul style="list-style-type: none"> - Gyülekezés, gyermekek fogadása, szabad játék, - játékba integrált, óvodapedagógus által szervezett egyéni és mikro-makro-csoportos tevékenységek: - mozgás, - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, - ének, zene, énekes játék, gyermektánc, - a külső világ tevékeny megismerésére nevelés, - verselés, mesélésjáték, - mindennapos mozgás, - tisztálkodás, - folyamatos tízórai elfogyasztása, 	<p>6⁰⁰ - 10³⁰</p> <p>15'</p> <p>8⁰⁰ - 9⁰⁰</p>	<p>6⁰⁰ - 10¹⁵</p> <p>20'</p> <p>8⁰⁰ - 9⁰⁰</p>	<p>6⁰⁰ - 10⁰⁰</p> <p>30'</p> <p>8⁰⁰ - 9⁰⁰</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Öltözködés, - játék, mozgás a szabadban illetve a csoportszobában, séta. 	<p>10³⁰ - 11⁴⁰</p>	<p>10¹⁵ - 11⁵⁰</p>	<p>10⁰⁰ - 12⁰⁰</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tisztálkodás, - előkészület az ebédhez, - lefekvés előtti fogmosás, tisztálkodás. 	<p>11⁴⁰ - 12⁴⁰</p>	<p>11⁴⁵ - 12⁴⁰</p>	<p>11⁵⁵ - 12³⁵</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Délutáni mese, - pihenés, alvás 	<p>12⁴⁰ - 15⁰⁰</p>	<p>12⁴⁰ - 14⁴⁵</p>	<p>12³⁵ - 14³⁰</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tisztálkodás, - előkészületek az uzsonnázáshoz, - - majd játék, egyéb szabadon választott tevékenységek kezdeményezése. 	<p>15⁰⁰ - 17³⁰</p>	<p>14⁴⁵ - 17³⁰</p>	<p>14³⁰ - 17³⁰</p>

A közös mosdóval rendelkező csoportoknál törekedni kell a napirend összehangolására, az együttműködésre.

IV.3.3. Heti rend

HETI REND	KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK	VÁLASZTHATÓ VAGY FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK
Kiscsoport Időkeret: 5' - 15'	- Mozgás	- Külső világ tevékeny megismerése - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
Középső csoport Időkeret: 20' - 25'	- Mozgás	- Külső világ tevékeny megismerése: <ul style="list-style-type: none"> • Környezeti tartalommal • Matematikai tartalommal - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
Nagycsoport Időkeret: 20' - 35'	- Mozgás	- Külső világ tevékeny megismerése: <ul style="list-style-type: none"> • Környezeti tartalommal • Matematikai tartalommal - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt napirend és szokásrendszer. Segít nekik abban, hogy a körülöttük lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassák.

Törekedni kell arra, hogy a gyermekek biztonságban és jól érezzék magukat, a magatartási szabályok átláthatók, kiszámíthatók, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvárhatók legyenek. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszerük, mely a további fejlődési szakasznak, az iskolás kornak az alapja és egyben a felnőtté válás feltétele is.

Óvodánk 2 csoportjában projekt módszerrel egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozzuk fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységi területeken keresztül. 4 csoportban a hagyományos, az évszakok változásaira építünk.

Figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, fejlettségi szintjét, életkorát, szükségleteit, igényeit, érdeklődését a témakört és a tevékenységek szervezési formáját.

IV.4. Óvodánk kapcsolatrendszere

Az óvoda kapcsolatrendszere segíti feladataink megoldását, megvalósulását. A kerület intézményeivel a kapcsolattartásban óvodánk mindig kezdeményező szerepet vállal.

Az óvoda, mint óvó-védő és nevelő funkciót betöltő intézmény, sokoldalú kapcsolatot tart fenn társintézményekkel. Élő kapcsolatban még vagyunk kerületi óvodákkal; szomszédos iskolákkal; gyógypedagógiai, szociális, egészségügyi, kulturális, sport intézményekkel, pedagógiai szakszolgálatokkal, szakértői bizottságokkal.

IV.4.1. Család - Óvoda

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolatot az óvodás gyermekek családjával alakítunk ki.

Kapcsolattartás formái, feladatai

- Nyitott óvodai napok

Célunk, hogy a szülők és gyermekeik bepillantást nyerjenek óvodánk életébe, lehetőségük legyen az ismerkedésre, együtt játszásra.

A kapcsolattartás ezen formájával, a bizalom elnyerését és a nyitottságot szeretnénk megvalósítani, annak érdekében, hogy a szülők is fontosnak tartják a minél előbbi óvodai ellátást, különös tekintettel a hátrányos, halmozottan hátrányos sajátos nevelésű igényű gyermekekre.

Az óvodapedagógus feladata:

Nyitott óvodai napok megszervezése, változatos tevékenységek biztosítása, érzelmi kötődés alakítása. Írásos információ az óvodáról. Multikulturális napok, érzékenyítő programok szervezése.

- „O.” szülői értekezlet

Célja, személyes kapcsolat felvétele a szülőkkel. Óvodánk nevelési rendszerének bemutatása, tájékoztatás a mindennapi óvodai életről. Az óvodakezdéssel kapcsolatos információt átadása.

Az óvodapedagógus feladata:

Felkészülés, szervezés, jelek névhez történő rendelése.

A befogadás céljának megbeszélése. a szülőtől való elválás megkönnyítése, a gyermek új környezetével való megismertetése, az óvodai élet megszerettetése.

- **Szülői értekezlet**

Célja: a szülők tájékoztatása. Az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő és foglalkoztató legfontosabb témák, feladatok, eredmények problémák megbeszélése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Partnerkapcsolat működtetése. A szülői értekezletek megszervezése, felkészülés az értekezlet vezetésére. A szülők tájékoztatása (nevelési célokról, feladatokról, tevékenységekről, módszerekről, eredményekről), vélemények meghallgatása, javaslataik figyelembevétele.
- Igény szerint segítségnyújtás nevelési kérdésekben

- **Mindennapi kapcsolat**

Célja: folyamatos párbeszéd a gyermek mindennapi életéről, szükségleteiről.

Az óvodapedagógus feladata:

- A beszélgetésre alkalmas hely, idő, légkör megteremtése

- **Fogadóórak**

Célja: tájékoztatás az egyes gyermek nevelésével, fejlődésével kapcsolatos eredményekről.

Az óvodapedagógus feladata:

- Időpont egyeztetés.
- A beszélgetés feltételeinek biztosítása.
- Felkészülés a gyermek aktuális fejlettségi szintjéről

- **Nyílt nap**

Célja: hogy a szülők betekintést nyerhessenek napi óvodai életünkbe. Tapasztalatot szerezhessenek gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, képességeiről.

Az óvodapedagógus feladata:

- a szülők fogadásával kapcsolatos feltételek megteremtése,
- a csoport felkészítése,
- a tapasztalatok megbeszélése a szülőkkel

- **Közös programok**

Célja, az óvodapedagógusok, szülők és gyermekek kapcsolatának mélyítése, a közösség alakítása, egymás szokásainak, értékrendjének megismerése, szemléletformálás, ötletek nyújtása a szabadidő hasznos eltöltéséhez

- Közös programjaink: közös ünnepek (farsang, anyák napja, évzáró), játszó- és munkadélutánok (karácsonyi, húsvéti készülődés), családi délutánok, kirándulások, múzeumlátogatások, sportnapok.

Az óvodapedagógus feladata: a programok megszervezése, feltételek biztosítása, partnerközpontú működés, szülői igények figyelembevétel

- **Eseti családlátogatás**

Célja a gyermekek közvetlen környezetének megismerése, családban elfoglalt helyének felmérése, tájékozódás a család nevelési elveiről, gyakorlatáról, szokásairól, a család szerkezetéről, a nevelésben résztvevők köréről.

Az óvodapedagógus feladata:

- Alaposan készüljön fel a találkozásra, és megfelelő empátiával forduljon a gyermek és családja felé
- Benyomásait, tapasztalatait a gyermek egyéni lapján rögzítse.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolatunk az óvodás gyermekek családjával van.

- **Szülői Óvodai Szervezet/SZÓSZ**

Célja, feladata: Az óvodában a szülők törvényben meghatározott jogaik érvényesítése és kötelezettségeik teljesítése érdekében Szülői Óvodai Szervezetet (továbbiakban SZÓSZ) hoznak létre.

Az óvodaszintű Szülői Óvodai Szervezet vezetésével az intézményvezető, a csoportszintű Szülői Óvodai Szervezet képviselőivel az óvodapedagógus, valamint az óvodapedagógus hatáskörét meghaladó ügyekben a vezető-helyettes tart kapcsolatot.

IV.4.2. Fenntartó: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat

A fenntartóval való kapcsolatunk folyamatos és szabályozott.

A Köznevelési és Civilkapcsolati Osztállyal a legszorosabb a kapcsolatunk

- vezetői értekezleteken való részvétel
- fenntartóval történő egyeztetés, költségvetés tervezése
- jól működő intézményi struktúra fenntartása.
- gazdaságos, törvényes működés
- pontos adatszolgáltatás, határidők betartása
- állandó információcsere a fenntartó és az intézményvezető között
- beszámolók elkészítése írásban

- ellenőrzés, értékelés, betekintés
- tankötelezett gyermekek nyilvántartás
- óvodai beíratás
- a Humánszolgáltatási Bizottsági üléseken való részvétel

IV.4. 3. Társintézmények

- Kerületi óvodák és általános iskolák:

Partneri és szakmai kapcsolatok ápolása.

- Szakmai kapcsolatok:

Szakmai munka köt össze a Kőbányai Komplex Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel, az utazó gyógypedagógusok fejlesztik az óvodánkba járó SNI gyermekeket szakértői véleményük alapján.

A Kőbányai Pedagógiai Szakszolgálat: óvodai szaktanácsadás, gyermekek mérése, gyermekek fejlesztése.

Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal: SNI gyermek vizsgálata, fejlesztése érdekében.

Folyamatosan együttműködünk a BÁRKA intézményeivel, A gyermekek és családok védelmében.

- Kulturális és egészségügyi sportintézmények:

Az intézményben működő szolgáltatások mellett heti rendszerességgel vízhez szoktatásra és úszásoktatásra kísérjük a gyermekeket a KÖSZI uszodába.

Évente meghívást kapunk a Törekvés Művelődési Ház színházi előadásaira.

Színház bérletet vásárolunk a Körösi Kőbányai Kulturális Központ gyermek műsoraira.

Szoros kapcsolatban vagyunk a védőnői hálózattal, támogatjuk egymás munkáját.

V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai, fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.

Az óvodai élet minden tevékenységformájában fokozott figyelünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre is. Az egyes tevékenységekhez kapcsolódó konkrét feladatokat (mindig egyénre

szabottan, az adott gyermek igényeihez igazodva) a gyermekcsoport naplójában, a gyermekek egyéni lapján, fejlesztési tervében részletezzük. Az egyéni fejlesztés, differenciálás nem csak a fejlesztő óvodapedagógus feladata, hanem minden óvodapedagógusé, hiszen a nevelés integráltan valósul meg.

A differenciálás érvényesül a célokban, a feladatokban, a munkaformákban, a módszerekben, az eszközökben, az elsajátítás idejében, tempójában.

V.1. Játék

A játék a gyermek fő tevékenységi formája, mely segíti mozgásfejlődését, fejleszti értelmi képességeit, társas kapcsolatait; egész személyiségét. A játékban megjelenik az ismeret, jártasság, készség. A játék során sok tapasztalatot szerez, melynek során fejlődnek képességei és a közös játékos tevékenységben szociális kompetenciái. A játék a tanulás, az érzelmi és az erkölcsi nevelés fő színtere.

Óvodánk programjában a játék a gyermeki fejlődésben alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. A játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. Kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete a játék, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul meg kell valósulnia. A játéknak kiemelt jelentőségűnek kell lennie óvodánk napirendjében és időbeosztásában.

A játék spontán szabad tevékenység, örömforrás kell, hogy legyen. Integráló tevékenység, amely végig kíséri a nap folyamán. A tanulás és a munka jellemzője is. A spontán tanulás színtere. A gyermek, játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodik. Sok információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és a belső világot a képzelet és a valóság között. Játék közben alakulnak kapcsolatai, szociális érzelmei; tapasztalatai, ismeretei gazdagodnak. A játék szabadsága nem jelentheti a gyermekek magukra hagyását!

Az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen.

Az óvodapedagógus feladatai

- az óvodás gyermek játékjellemzőinek mély ismeretében teremtsen meg a folyamatos, önfeledt, szabad játék feltételrendszerét,
- alkalmazza a megismert segédanyagokat,
- biztosítson minden gyermek számára élményszerzési lehetőséget, hogy vágyait, ötleteit kibontakoztathassa, és szerepjátéka során eljátszhassa,
- adjon lehetőséget együtt játszásra, konfliktusok megoldására (szociális fejlesztés),
- alakítsa ki az életkornak megfelelő játszóhelyeket (kiscsoportban több "kuckó", nagyoknál tér a mozgásos játékokhoz),
- biztosítson olyan eszközöket, amelyekkel a gyermek önmaga kialakíthat különböző játszóhelyeket,
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek játékidőben is használhassák a tornaszereket,
- állítson fel szabályokat a balesetek elkerülése céljából,
- a mozgásos játékoknál használja ki az előtér adta lehetőségeket,
- motiválja a gyermekeket arra, hogy önmaguk is bővítsék játék-eszköztárukat közösen elkészített barkácsolt eszközökkel, bábokkal,
- ismertesse meg a gyermekeket a népi játékkészítéssel,
- hagyja a gyermekeket önállóan játszani, támogassa ötleteiket, törekvéseiket,
- biztosítson praktikus, esztétikus, az életkornak megfelelő játékeszközöket,
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek a játékeszközöket a helyzettől függően, eredeti funkciójuktól eltérően is felhasználhassák (szabályok betartása),
- törekedjen az udvar adta lehetőségek kihasználására, gondoskodjon a szükséges eszközökről,
- biztosítson motiváló, fejlesztő hatású, esztétikus, könnyen tisztítható, veszélytelen játékeszközöket,
- kezdeményezzen szabályjátékokat egyszerűsített szabályokkal,
- az udvari játékok megszervezésénél is tervszerűen kezdeményezzenek.

A gyermeki tevékenységek:

- *Gyakorló játék:* ismerkedik az eszközök, anyagok tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével. Ismétléssel fejlődnek különféle funkciói. Gyakorolja a hangot és a beszédet. A mozgásos gyakorló játék során szabályok szerint ismételi. A

manipulációs gyakorló játék közben az eszközöket rakosgatja, különböző anyagokkal játszik.

- *Szimbolikus szerepjáték:* eljátssza tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, - kognitív funkciói fejlődnek. Azonosul a szülő, óvodapedagógus cselekvéseivel, szavaival, gesztusaival. Tanulja és gyakorolja az együttélés szabályait, együttműködést. Megértik egymás gondolatait, logikáját. Tudják a játék szabályait, elvállalják a számukra kevésbé érdekes szerepet is.
- *Konstruáló játék:* átéli az alkotás örömét. Egyre bonyolultabb konstrukciót is tud elemekből építeni
  - *Barkácsolás:* elkészíti a tevékenységéhez szükséges eszközöket. Változatos tevékenységet folytat, pl.: ragasztás, tépés, varrás, szövés – fonás, stb.
- *Szabályjáték:* önként vállalja a szabályokat, eljut a legmagasabb kooperációs tevékenységig. Bonyolultabb játékokat is képes eljátszani, a szabályok betartására egymást is figyelmeztetik.
- *Értelemfejlesztő szabályjáték:* az észlelése, a verbális és kognitív képessége fejlődik a bonyolultabb társasjátékok játszása közben,
- *Bábozás, dramatizálás:* eljátssza irodalmi és egyéb élményeit. Szociális problémáinak megoldásában segíti. Az előkészített eszközökkel, jelmezekkel, szimbolikus kellékekkel játszik.
- *Mozgásos szabályjáték:* a mozgásos szabályok betartása is megfelelő viselkedést igényel. A kudarcűréssel, mértéktartással együtt alakul az eredményességre törekvés, a felelősség és közösségtudat.

Módszertani alapelvek:

- biztosítsa a gyermek számára, hogy megtalálják a legvonzóbb játéktevékenységet,
- érvényesítse a játék szabadságának alapvető jogait,

- tegye lehetővé, hogy a gyermekek a negatív élményeiket kijátsszák magukból, ügyelve arra, hogy társaiknak ebből hátránya ne származzék.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- elsajátítják és betartják a játékszerekkel és az együtt játszással kapcsolatos elemi szabályokat. Játékukhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak, megegyeznek a játékszerek használatában,
- szerepjátékokat kezdeményeznek és eljátszanak, amelyek egyszerű kapcsolatokat tartalmaznak,
- segítenek egyszerű játékeszközök elkészítésében,
- alkalmazkodnak egyszerű szabályokhoz,
- kialakul a kisebb - nagyobb csoportokba való együtt játszás igénye,
- képesek környezetük egyszerűbb jelenségeit újra alkotni,
- képesek a cselekvések összehangolására,
- a játékszerekkel, eszközökkel a szerep által megkívánt tevékenységet végzik,
- megszervezik játékukat, kiválasztják a játékszereket,
- segítenek a játékok megjavításában,
- bábót készítenek,
- élményeiket báb segítségével eljátsszák,
- a szerepjátékhoz szükséges eszközöket konstruálnak,
- megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját,
- vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is,
- létrehozhatnak olyan játékhelyzeteket, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait,
- megtervezik játékukat, elosztják a szerepeket, játékeszközöket,
- használják a barkácsolás során elkészített eszközöket,
- megszervezik és eljátsszák a megismert meséket, egyéni élményeket bábok segítségével,
- bonyolult alkotásokat hoznak létre egyre pontosabb kivitelezéssel,
- biztosan kezelik a bonyolult játékelemeket,
- szívesen játszanak olyan szabályjátékot is, amely nagy ügyességet, szellemi erőfeszítést igényel,
- felismerik az egészséges versengés lényegét.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mozgásos játékok (szobai és udvari); labda, egyensúlyozó deszkák, Ayres, Montessori. eszközök, karikák, kötelek, gyűrűk, trambulín, kerékpárok, szánkók.
- szerepjátékokhoz szükséges eszközök; orvosi táska, kötények, köpenyek, telefon, hátizsákok, szerelőláda,
- építő és konstruáló játékok; kockák,
- szabály-társasjátékok;
- barkácsoló eszközök
- ének-zene és énekes játékok eszközei
- ábrázoló tevékenységet segítő anyagok.

V.2. Verselés, mesélés

A mese-vers, a mondókázás, a mindennapi mesélés, verselés, bábozás és dramatizálás adja programunk egyik fontos pillérét. Az anyanyelvi nevelésnek, az érzelmi biztonságának egyaránt fontos eszköze, mely a gyermeknek érzelmi, értelmi élményeket ad. Tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonylatáról és a megfelelő viselkedésformáiról.

A mese-vers a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és elkészített segédanyagokat
- ismertesse meg a gyermekkel az anyanyelv szépségét, kifejező erejét,
- a család szociokulturális háttérének figyelembevételével válassza ki az irodalmi anyagot,
- a más kultúrából érkező gyermekekkel ismertesse meg a magyar nyelv szépségeit, tiszteletben tartva saját nyelvét és kultúráját,
- úgy állítsa össze az irodalom anyagát, hogy tartalmazzon népi mondókákat, dajkai hagyományokat, verset, mesét, elbeszélést, történetet, népi hagyományokat felelevenítő rigmusokat, magyarság történelmét feldolgozó meséket, klasszikus és a kortárs irodalmi műveket,
- más népek meséinek kiválasztásakor részesítse előnyben a csoportba járó nem magyar anyanyelvű gyermekek kultúráját,
- elégítse ki a gyermek testi kapcsolat iránti igényét tapsoltatók, simogatók, lovagoltatók, kéz-ujj játékok mondogatásával,
- közvetítsen a gyerekeknek természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat,

- biztosítson megfelelő légkört, időt, helyet,
- előadásmódjában ügyeljen a szemléletességre - a magyar nyelv szabályainak megfelelően beszéljen,
- biztosítsa a mindennapos mesélést, bábozást, dramatizálást, könyvnezegetést,
- biztosítson megfelelő anyagokat, eszközöket a bábkészítéshez, a meseszereplők megformálásához,
- motiválja a gyermekeket néhány szereplő megadásával mese kitalálására,
- egy-egy témáról közösen "írjanak" verset,
- ösztönözze a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra,
- használja ki a mese közösségformáló erejét (társas élmény-szeretetkapcsolat),
- ügyeljen a megfelelő mennyiségű ismétlésre,
- éljen a nyelvtörők, találós kérdések fejlesztő hatásával.

A gyermek tevékenységei

- a gyermekek szívesen mondókáznak rajzolás, rakosgatás, babaszobai játék közben,
- képekönv nézegetése közben mesélnek,
- szeretik a vidám, groteszk, humoros verseket, és ezeket megfelelő alkalommal használják,
- bábót készítenek papírból, textilből, különféle dobozokból,
- dramatizálnak,
- a környezetükben fellelhető anyagokat felhasználják a mesében, versben hallott szereplők megformálásához,
- bábozás, dramatizálás során fejlődik a szereplők közötti kapcsolat,
- bábozás, dramatizálás során művészeti elemeket is felhasználnak (mozgás, tánc, drámajáték elemei),
- megismerik az irodalmi szövegek szókészletét, stílári eszközeit,
- a szólásokat, nyelvi fordulatokat használják beszédükben.

Módszertani alapelvek

- tartsa szem előtt az óvodapedagógus a biztonságos önkifejezés megalapozását,
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek eljátsszák, elbábozzák kedvenc meséiket, kitalált történeteiket,
- segítse a gyermek belső képteremtő képességének kibontakoztatását,
- használja ki a magyar népmese és mondókakincs adta lehetőségeket az irodalmi nevelésben.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaillesző szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kéri.
- 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak az év folyamán.
- Társak az óvodapedagógus énekes halandzsa, mozgásos improvizáló játékának kezdeményezéseiben. Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Várják, kéri a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos egyezményes jelzései. Figyelmesen, csendben végig hallgatják a mesét.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása, kedvelt szórakozásuk közé tartozik.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait furcsa, vagy széphanzúsú nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják.
- A mesekönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, egymással beszélgetnek róla, kéri a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- Az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Fejlődik belső képteremtő képességük.
- Verstanulás során fejlődik verbális emlékezetük.
- Ismerik a csoport gyermekkönyveit, a könyvek között eligazodnak.
- Vigyáznak a könyvekre.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mese és verseskönyvek, lexikonok, egyéb ismeretterjesztő könyvek,
- sík, ujj- és kesztyűbábok,
- dramatizáláshoz szükséges eszközök,
- társasjátékok,
- IKT eszközök (CD, diafilmek, laptop, vetítővászon, projektor)

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés megalapozza a gyermekekben a zenei anyanyelv kialakulását. Az ének-zene, énekes játékok, zenei nevelés szervezése során a gyermek felfedezi a dallam, ritmus, mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A közös éneklés, az ének, zene, énekes játékok, tánc, a zenehallgatás a mindennapi tevékenységekben jelentős szereppel bírnak programunkban.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és közösen elkészített segédanyagokat
- teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (légtér, idő, eszköz, hely),
- fejlessze a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei játékos alkotókedvét és mozgáskultúráját,
- alapozza meg a zene befogadásához szükséges képességeket,
- biztosítson lehetőséget a közös éneklésre,
- formálja a gyermek zenei ízlését,
- fedeztesse fel a gyermekkel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét,
- a zenehallgatás során ismertesse meg a gyermekeket a különböző hangszerek hangjaival, különböző zenei stílusokkal,
- ismertesse meg a gyermekeket életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelő ritmus - illetve dallamhangszerek használatával,
- ismertessen meg a gyermekekkel énekes népi játékokat és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat,
- zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Gyermeki tevékenységek

- zenei élmény hatására bekapcsolódnak a zenei tevékenységekbe - éneklésbe, mondókázásba, ritmusjátékokba, hallásfejlesztő játékokba, dalos játékokba,
- részt vesznek mondókázásban, népi gyermekjátékdalok és ünnepi dalok éneklésében,
- spontán is énekelnek, mondókáznak,
- élvezik a tánclépéseket, térformákat,
- énekelnek magasabban és mélyebben, halkabban és hangosabban,
- felismerik a dallamokat dúdolásról, hangszerről,

- figyelik, és élvezettel hallgatják a természet hangjait, zörejeit, érdeklődnek a hangforrások anyaga, a keletkezett hangok és anyagok közötti kapcsolatok iránt,
- a ritmust különbözőképpen érzékeltetik; ritmus alapján is felismerik a jól ismert mondókákat, dalokat,
- használják az ütőhangszereket, megpróbálkoznak együtt játszani rajta,
- szívesen találnak ki a jól ismert dallamokra új szövegeket,
- élvezik a dallam - rögtönzéses, kérdezz - felelek játékokat.

Módszertani alapelvek

- a tervezésnél helyezze előtérbe a magyar népdal és népi gyermekjátékdalok anyagát,
- törekedjen az óvodapedagógus olyan zenei értékek közvetítésére, melyek formálják a gyermek zenei ízlését,
- ösztönözze a szülőket a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő zenei élménynyújtásra (érzelmi motiváltság).

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudnak mondókákat, hat hang terjedelmű dalokat, és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudjanak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatni. A dallam motívumok fölfelé, vagy lefelé haladó irányát visszaéneklés közben kézmozgással lassan követik.
- Felelgetős játékokat két csoportban (vagy csoport és egy gyermek együttműködésével) folyamatosan, az óvodapedagógus segítségével nélkül is el tudnak énekelni.
- Ismerik a halk és hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalom párokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumról.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- A dalok, mondókák ritmusát - belső hallás alapján éneklés nélkül is - összekapcsolják. A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik megjelölt dalcímek nélkül is.

- Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják (pl.: dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányával).
- Térformákat alakítanak (kör, csigavonal, hullámvonal, lánc).
- Ütőhangszereket használnak.
- Kitalálnak a dalokhoz vagy a negyed szünet érzékeltetésére játékos mozdulatokat, játék nélküli gyermekdalokhoz egyszerű játékokat.
- A bemutatott élő zenét a hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- ritmushangszerek; dob, ritmusbot, triangulum, ujj cintányér, cintányér,
- furulya, xilofon, hangvilla, metronóm, magnó, CD-k,
- kendő, kalap, sapka, fejdíszek.

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás, kézművesség, mintázás sokszínű tevékenységeit programunk állandóan biztosítja. A kisgyermeket egyéni fejlettségi szintjének megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendszerező képességeket.

Nem az eredmény, hanem az alkotás öröme, maga a tevékenység a fontos. Alakuljon ki az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és közösen elkészített segédanyagokat,
- teremtsen meg a feltételeket a gyermekek képi-, plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez,
- alakítsa ki állandó helyet a vizuális tevékenységhez,
- ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival,

- a gyermekekkel egész évben gyűjtsék a különféle terményeket, terméseket, felhasználható eszközöket; ezek állandóan hozzáférhető helyen legyenek (kosár, doboz, textil, kavics, fonal),
- figyeljen arra, hogy az ábrázolási polcon olyan könyvek is legyenek, amelyekből a gyermekek ötletet meríthetnek (hajtogatás, bábkészítés, kézimunka, gyurmázás),
- motiválja a gyermekeket arra, hogy használják fel az elkészült munkákat az óvoda, illetve a csoportszobák esztétikus díszítésére,
- a gyermekekkel közösen tervezzék meg, és készítsék el a különböző óvodai ünnepekhez szükséges dekorációt,
- motiválja őket arra, hogy vegyenek részt a közös díszítésben, esztétikus elhelyezésben,
- fejlessze képi gondolkodásukat,
- vegye figyelembe a gyermekek képességbeli különbségeit, (differenciálás)
- juttassa a gyermekeket az alkotás és alakítás öröméhez,
- a gyermekek aktivitásának figyelembevételével motiválja őket,
- segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását,
- elemezze a gyermekmunkákat további feladatok megállapítása céljából,
- tervezzék meg a témát, technikát és a képességfejlesztést,
- ismertesse meg a gyermekeket műalkotásokkal, közeli múzeumokkal, parkokkal, helyi műemlékekkel, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal,
- győzze meg a szülőket, hogy otthon is adjanak lehetőséget a gyermek ábrázolására.
- használjon ki minden adódó lehetőséget a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gyermek tevékenységformái

- képalakítást gyakorolnak zsírkrétával, filc tollal, ceruzával, krétával történő firkálgatással,
- a nedves homokon, földön nyomokat hagynak kavicsal, ágdarabokkal, cipőtalppal,
- kihasználják az udvar adta lehetőségeket a krétarajzra,
- különböző felületű lapos tárgyak átsátozásával (pénz, falevél) nyomatot készítenek,
- megismerik a temperafestéket, vízfestéket, és nyomot hagynak tenyérrel, ecsettel, ujjal, fonallal, falevéllal, különböző terményekkel,
- nagyobb felületen megtapasztalják a színkeverés, szín összefolytatás eredményét, alkalmazzák a golyós technikát,

- sikerélményt szereznek a megszokottól eltérő technikák alkalmazásában - szivacs-hengerrel nagyobb felületet gyorsabban és egyenletesebben tudnak befedni,
- fejlesztik képzeletüket a pamaccsal történő képalakítással,
- csíkokat tépnek, darabolnak, képet állítanak össze ragasztással,
- megismerkednek az olló használatával,
- összekapcsolják a tépést a hajtogatással (felezés, negyedelés, átlós hajtás),
- tapasztalatokat szereznek a színre, formára, kompozícióra vonatkozóan,
- plasztikai munkákat készítenek só liszt gyurmából, agyagból, gipszből ezeket tetszés szerint díszítik,
- közös séta alkalmával gyűjtik a felhasználható terméseket,
- megismerik a szövés-fonás technikáját (tarisznyát, könyvjelzőt, pókhálót készítenek),
- a tojásfestés különböző lehetőségeivel ízelítőt kapnak a népi szokásokból, hagyományokból,
- nyomatkészítést végeznek krumpli, dugó, radír, pamacs segítségével,
- fába vert szögek között fonalvezetést gyakorolnak,
- különféle anyagokból készült formák rakosgatásával kisebb-nagyobb alakzatokat hoznak létre (torony, kerítés, kuckó),
- a téralkotó tevékenységüket a belső terekben papírból készített várakkal, kerítésekkel, labirintusokkal fejlesztik.

Módszertani alapelvek

- az óvodapedagógus tartsa szem előtt a gyermek önálló ábrázolási törekvéseit,
- segítse kreativitásuk kibontakozását,
- erősítse a gyermekekben (már az első naptól) az ábrázolással kapcsolatos szokásokat,
- az ábrázoláshoz nélkülözhetetlen anyagszükségletet, a szülők bevonásával biztosítsa.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.

- A képkialakításaikban egyéni módon tudják jelezni az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítéseiben többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Képesek észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat. Emberábrázolásaikban megjelennek a részletek, és próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Saját műveikről, műalkotásokról szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik alapján. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű munkákat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás, kötözés, stb.). Önállóan díszítenek tárgyakat, az óvodapedagógus irányításával képesek az anyagszerűsége törekvés szabályait betartani.
- Kezdenek érdeklődni az érdekes, szokatlan jelenségek iránt. Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében.
- Készítést érznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják. A gyermekek többsége önmaga is elkezd javítani saját, készülő alkotását.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- zsírkréta, filctoll, ceruza, kréta, festék, ecset,
- olló, fonal, tű, gyöngy,
- gyurma, agyag, gipsz,
- ragasztók,
- különböző vastagságú-, és színű, papírok (fólia, krepp, karton, hullámpapír, celofán),
- szövet,
- termények, termések,
- szövőkeretek, körmöcskék, nyomdák, lyukasztók.

V.5. Mozgás

A mozgásfejlesztés feladatrendszere az egész óvodai életet átöleli. Az irányított mozgásos tevékenységeken túl, jelen van a szabadjátékban, a környezeti és esztétikai nevelésben is, gondozási, munkajellegű és tanulási tevékenységekben.

A látott és elvégzett cselekvések, mozgások erősítik a különböző érzékszervi területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését. A mozgás, testi nevelés során fejlesztjük a gyermekek testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a mozgáskultúráját, térbeli tájékozódását, a személyiség akarati tényezőinek alakulását, és segítjük egészségének megőrzését.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a megismert és közösen elkészített segédanyagokat, (Mozgáskotta)
- teremtsen meg az egészséges személyiségfejlesztés érdekében azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a gyermekek biológiai fejlődését, növelik szervezetük teherbíró, ellenálló- és alkalmazkodóképességét.
- A csoportszobában és az udvaron is biztosítsa a megfelelő és balesetmentes helyet a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése céljából (pl.: fogójátékok, körjátékok, stb.).
- A kötelező foglalkozások idejére a csoportszoba átrendezésével biztosítson tág teret a mozgásgyakorlatok kényelmes végzéséhez. Ebben a tevékenységben a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve vonja be őket.
- Használja ki az óvoda adottságait a kötelezően tervezett és frissítő foglalkozások területén, és az időjárástól függően szervezze azokat az udvaron, teraszon.
- A csoportszobában is biztosítson olyan eszközöket, amelyek mozgásra inspirálják a gyermekeket.
- Az egyéni képességeket és szükségleteket figyelembe véve biztosítsa minden gyermek számára a teremben és a szabad levegőn is a mozgás lehetőségét.
- Az udvaron a rendelkezésre álló eszközöket tudatosan használja ki a mozgásfejlesztés érdekében.
- Kezdeményezzen rendszeres egészségfejlesztő testmozgást a gyermekek fejlettségétől függően.

- Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásával fejlessze a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképességet, melyekkel befolyásolja a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
- Szervezzen irányított mozgásos tevékenységet a heti rend táblázata szerint.
- Az egészséges lábboltozat és a helyes testtartás kialakítása és megtartása érdekében tervezzon láb- és tartásjavító gyakorlatokat, illetve erre irányuló játékokat.
- Tegye lehetővé az olyan sportversenyeken való részvételt, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelnek.
- Fejlessze ki a nagymozgások tempójának, ritmusának, irányának egyre tudatosabb kontrollját, törekedjen azok pontosítására és finomítására.
- Differenciált és koordinált izomműködésnek, a szem-kéz koordinációjának kialakításán keresztül fejlessze a finommotorikát.
- Tudatosan tervezzon a testrészek differenciált megismerését a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül.
- Alakítsa és tudatosítsa a test alapkoordinátáit (függőleges, vízszintes, elülső-hátulsó) az arra irányuló mozgásos feladatok gyakorlásával.
- Fejlessze a mozgásos feladatok gyakorlásával az egyensúlyt.
- Ismertesse meg az alapvető téri irányokat saját testéhez viszonyítottan, különböző testrészekkel végzett mozgások közvetítésével.
- Segítse a mozgással kapcsolatos és mozgáshoz kapcsolható kifejezések beépülését a gyermekek szókészletébe.

A gyermek tevékenységei

- A gyermekek mozgásos tevékenységekben és utánozó játékokban vesznek részt.
- Irány megnevezésével helyzetet és helyet változtatnak.
- Sorakoznak meghatározott rend szerint.
- Gimnasztikai gyakorlatokat végeznek szabad-, páros, társas, illetve legalább hatféle kézi szerrel, valamint padgyakorlatokat hajtanak végre a következő alapformákban: kartartásokkal; testhelyzetek változtatásával, lábmozgással, illetve ezek kombinációjával egyénileg és párosan.
- Természetes módon és ütemre járnak irányok változtatásával.
- Távol- és magasugrást, valamint mélyugrást végeznek.
- Természetes módon futnak kötetlenül különböző alakzatokban és verseny-szerűen.

- Másznak (hely- és helyzetváltoztatással) különböző módon akadályok meg-kerülésével.
- Gurulnak a test hossz tengelye körül.
- Függeszkednek előre - hátra és haladással.
- Egyensúlyoznak természetes módon különböző mozgásokkal összekötve, társkerüléssel és fordulattal.
- Dobnak:
  - két kézzel alsó és felső dobással különböző nagyságú és súlyú labdával,
  - kislabdával 200 cm magas kötél felett,
  - vízszintesen és függőlegesen 4-6 méterről egykezes alsó és felső dobással célba,
  - kidobó állásból kislabdát hajítanak.
- Gyakorlatokat végeznek labdával;
  - vezetik járással, lassú- és gyors futással,
  - felpattanó labdát elkapják,
  - futás közben meghatározott helyre teszik,
  - párhuzamos vonal között vezetik.

Módszertani alapelvek

- Tartsa fokozottan szem előtt a gyermekek motiválása érdekében a játékosság elvét, mely a mozgások kombinációi mellett tapasztalatok szerzését is elősegíti.
- Vegye figyelembe az eltérő képességbeli különbözőségeket, és adjon lehetőséget a gyermekeknek, hogy saját szintjükön hajtsák végre a gyakorlatokat.
- Működjön együtt a családdal a mozgás megszerettetése érdekében, hogy az óvodán kívül is teremtsenek minél több mozgási lehetőséget a gyermekeik számára. Győzze meg őket, hogy a mozgáshoz megfelelő öltözék szükséges.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- mozgástapasztalatai vannak egyensúlyozásban, ugrásban,
- teljesítőképességük folyamatosan növekszik, mozgásuk összerendezettebb (szem-kéz, szem-láb koordinációja), megfelelő ritmusú,
- mozgásban kitartóak,
- fejlődik téri- és idői tájékozódó képességük.
- egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak irányítással a szabályok pontos betartásával. Önállóan játszanak futó- és fogójátékokat.

- megértik az egyszerű vezényszavakat,
  - képesek a természetes és az ütemes járás váltakoztatására,
  - futnak 20 - 30 métert állórajtból kiindulva,
  - tudnak egyensúlyozni (padon, vonalon, gerendán, stb.),
  - függeszkednek, közben lábmozgást végeznek,
  - képesek nekifutásból tetszés szerinti akadály átugrására,
  - labdát vezetnek helyben, hajítanak távolba, célba dobnak,
  - csúsznak, kúsznak, másznak talajon, különféle szereken irányváltotatással is.
- Összekapcsolnak 2-3 feladatból álló mászó feladatot,
- ismerik testrészeiket.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- Greiswald pad
- Padok, ugrózsámolyok,
- Magasugró lécs
- Body-Roll
- Különböző méretű-, funkciójú labdák
- Karikák, bot, babzsák,
- Mászó – húzó kötéls
- Trambulin
- Udvari mozgásfejlesztő mászócsák
- Több funkciós óvodai mászócsa

V.6. Külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerésének célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből, amely segíti őket abban, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak az őket körülvevő világban. Tapasztalati úton történő megismeréssel lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a megismert segédanyagokat
- játékosan alakítsa ki azokat a szokásokat, mely a környezetünkkel való harmonikus együttélést szolgálják a csoportszobában, az udvaron, és a séták során,
- figyeltesse meg az évszakok változásait, a természeti jelenségeket, a növényeket, állatokat, a természetes anyagokat,
- meséljen a természetről, alakítson ki környezetbarát értékrendet,
- alakítson ki környezetbarát szokásokat, életformát a következő területeken:
  - külső természeti környezet (levegő, víz, talaj, növények, állatok),
  - külső, ember alkotta környezet (épületek, tárgykultúra, műemlékek),
  - belső természeti környezete (egészséges életmód, táplálkozás, mozgás, napirend, szokások, betegség-megelőzés),
  - belső személyes környezet (mentálhigiéné, lelki élet egészsége, helyes énkép, önértékelés),
- igyekezzen felkelteni és fenntartani a gyermekek érzelmi érdeklődését, kedvét a természeti jelenségek iránt,
- alapozza meg a környezetbarát életmód kialakítását,
- tervezzen, szervezzen alkalmi és folyamatos megfigyeléseket a természeti és társadalmi környezetben,
- biztosítsa a gyermek számára a biztonságos tapasztalatszerzés lehetőségét a csoportszobában és az udvaron,
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- hívja fel a szülők figyelmét a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságára, ismertesse az alapvető környezetvédelmi szabályokat,
- a nagycsoportosok ismerkedjenek meg az első osztályosok életével,
- ismertesse meg a gyermekeket a biztonságos közlekedéssel, kapcsolatos szabályokkal,
- ismertesse meg a gyermeket a természet és társadalmi környezet érdekes, lényeges vonatkozásaival, összefüggéseivel,
- valóságghú képet adjon a gyermeknek a környezetéről,
- törekedjen arra, hogy a megszerzett ismeretek, tapasztalatok segítsék a koruknak megfelelő biztonságos eligazodást a világban,

- érje el, hogy a valóság megismertetése során a gyermeknek pozitív viszonya alakuljon ki az objektív világhoz,
- törekedjen az ismeretek sokoldalú megközelítésére (verbális, vizuális, manuális módszerek),
- keltse fel és mélyítse el a gyerek érdeklődését, kíváncsiságát és megismerési vágyát,
- fejlessze érzékelésüket, megfigyelő-képességüket, emlékezetüket, képzeletüket,
- formálja gondolkodásukat, beszédüket - alakítsa ki a kulturált magatartás legelőkelőbb normáit,
- fejlessze a természeti - társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyságot, helyes erkölcsi, érzelmi viszonyt,
- segítse a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását, a matematikai szemlélet megalapozását, a környezet megismerése során teremtsen olyan helyzeteket, melyen a gyermekek matematikai ismereteket szereznek, ahol megismerik a mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli- és téri viszonyokat, fejlődik ítélőképességük, tér-, sík-, és mennyiségsszemléletük,
- az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatok megszerzésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására,
- segítse az iskolakezdéshez szükséges tapasztalatok megszerzését, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítását,
- a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálás alapozására, alakítására,
- végezzen képességfejlesztést a következő területeken:
  - Tapasztalás: érzékelés, észlelés, megfigyelés, a környezetben rejlő értékek felismerése.
  - Emlékezet: mozgásos cselekvések, képi emlékezés, élmények felidézése.
  - Megértés: azonosítás, megkülönböztetés, ok-okozati összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése, ítélőképesség alakítása,

Gyermeki tevékenységek

- beszélgetnek a családról, óvodáról, eljátszanak különböző szerephelyzeteket,
- évszakokról, természeti jelenségekről, állatokról megfigyelés, kísérletezés, gyűjtőmunka során tapasztalatokat szereznek,

- tárgyakat, személyeket hasonlítanak össze, rendeznek sorba megnevezett tulajdonságok szerint,
- megismerkednek a közlekedési alapszabályokkal,
- ismereteket szereznek a testükről, egészségügyi szabályokról, szokásokról,
- megismerkednek a gyermeknek a növényekkel, zöldségekkel, gyümölcsökkel, állatokkal,
- mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,
- a geometria körében tapasztalatokat szereznek,
- építenek, alkotnak szabadon és másolással,
- tükörrel tevékenységeket végeznek,
- térben és síkban tájékozódnak önállóan és segítséggel,
- sétákon vesznek részt, ahol a természet védelmét gyakorolják, és a helyes, környezetbarát viselkedés alapvető elemeivel ismerkednek meg,
- ismereteket szereznek az óvodán belüli élőlények életéről (óvoda kertjében),
- megismerkednek Kőbánya nevezetességeivel, parkjaival, épületeivel,
- megismerkednek az ésszerű gazdálkodással, a természeti értékekkel (víz, levegő, talaj), az anyagok újra hasznosításával, a szelektív hulladékgyűjtéssel és ennek hasznosításával,
- tevékenyen vegyenek részt a hagyományos ünnepek és a zöld napok megszervezésében
- gyakorolják a helyes közlekedést.
- Alkalmazzák a „Örökös zöld óvoda” program élményeit, tapasztalatait.

Módszertani alapelvek

- teremtsen meg az óvodapedagógus a természet szeretetének, védelmének lehetőségét,
- tegye lehetővé a gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását,
- tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődési ütemét,
- törekedjen arra az óvodapedagógus, hogy harmonikus kapcsolat alakuljon ki a gyermek és környezete között,
- tartsa szem előtt az önálló problémamegoldás lehetőségét.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában,

- ismerik a környezetükben lévő néhány intézményt (bölcsőde, iskola, orvosi rendelő, posta, stb.) rendeltetését,
- felismernek néhány feltűnő összefüggést a tárgyak és a jelenségek között,
- a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják; igényesek testük tisztaságára,
- felismerik a napszakokat,
- különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét,
- ismerik a növény szót,
- a gyümölcsöt megmosva fogyasztják,
- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényvel kapcsolatos munkákat,
- az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint, ahol élnek. Ismerjék tulajdonságaikat,
- kialakulnak elemi ismereteik a környezetvédelemről,
- a gyermekek általában képessé tehetők arra, hogy az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat is szabadon elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként kijavítják saját tévedéseiket,
- képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére,
- összehasonlításaikat szóban is kifejezik, és mások állítását megítélik,
- értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb - rövidebb, több - kevesebb, stb.),
- hosszúság jellegű mennyiséget önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységekkel való mérésben. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,
- elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet,
- tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig,
- másolással képesek megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat,

- képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni,
- a tükörrel való tevékenységük tapasztalat és élményszerzésre szolgál,
- kialakul a bal-jobb differenciálás, értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon).

Funkcionális eszközök felsorolása:

- képek, kártyák,
- társasjátékok,
- logikai készlet,
- MINIMAT,
- nagyítók,
- értelemfejlesztő játékok,
- újságok, könyvek, lexikonok
- munkalapok, munkatáblák

V.7. Munka jellegű tevékenységek

A munkajellegű tevékenységeket jelentős személyiségfejlesztő eszköznek tekintjük programunkban. A cselekvő tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok alakításának fontos színtere. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez - megalapozódik a munka iránti tisztelet, a munka eredményének megbecsülése, hasznosságának értelme. A közösségi kapcsolatok alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az önként vállalt feladatok teljesítése, a közösségért végzett munka öröme. A munkajellegű tevékenységek és normák, értékek, szabályok kialakulását segíti. Lehetőséget ad a tapasztalatszerzésre

Minden gyermeknek lehetőséget kell teremteni, hogy részt vehessen a munka jellegű tevékenységekben, ezzel is növelve önbecsülésüket.

Az óvodapedagógus feladatai

- biztosítson a gyermek életkorának megfelelő munkatevékenységet,
- munkavégzés során adjon teljes önállóságot a gyermeknek,

- fejlessze a gyermek döntéskéességét,
- biztosítson a munkához megfelelő helyet és eszközöket, szoktassa rá, hogy tartsák rendben az eszközöket,
- biztosítsa a munkafajták bevezetésének fokozatosságát,
- biztosítson a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört,
- kapjon a gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelést.

A gyermek tevékenységei

- a gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük, ruhájuk rendben tartása - eleinte kis segítséggel, majd önállóan végeznek,
- a naposi munkák során a gyermekek társaik érdekében tevékenykednek,
- segítenek az óvodapedagógusoknak, vagy a kisebbeknek,
- megbízásoknak eleget tesznek,
- ajándékokat készítenek,
- termet rendeznek, díszítenek,
- játékok megjavításában részt vesznek,
- udvaron játékeszközeiket rendben tartják,
- virág magvakat vetnek, gyomlálnak, locsolnak,
- természetsarok berendezésében részt vesznek (gyűjtőmunka).

Módszertani alapelvek

- tegye lehetővé a munkavégzéshez szükséges képességek kialakulását (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességteljesítés),
- törekedjék arra, hogy kialakuljon a gyermekben az önálló döntés képessége,
- érvényesítse a fokozatosság, aktivitás, állandóság és folyamatosság elvét,
- tartsa szem előtt, hogy minden munka örömforrás legyen.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- elvégzi a saját önkiszolgálásával kapcsolatos teendőket,
- a naposok terítenek, leszedik az asztalt,
- segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában, részt vesznek a csoportszoba átrendezésében, díszítésében,
- részt vesznek a játékjavításban, babaruhamosásban, babaszoba-, konyha nagytakarításában,

- tisztítják és átrendezik az élősarkot - terméseket, kavicsokat, növényeket gyűjtenek,
- a megbízásokat önként és pontosan teljesítik,
- részt vesznek tavaszi-, őszi kerti munkában.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- gyermekméretű lapát, söprű,
- napos kötény,
- gyermekméretű szerszámok (gereblye, ásó, seprű).

V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás és az értelmi nevelés színtere az óvodai élet minden mozzanata.

A tanulás a nevelési célok érdekében spontán és szervezett tevékenység, mely magába foglalja a kisgyermek kognitív, kommunikációs és cselekvési képességeinek, magatartásának, tanulás iránti vágyának fejlesztését. A tanulás célja nem csak az ismeretek bővítése, hanem a képességek, a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Az óvodapedagógusnak az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez kell hozzásegítenie a gyermekeket. Az óvodapedagógus, a gyermek személyiségének kibontakozását a tanulás során, személyre szabott, pozitív értékeléssel kell, hogy segítse. Megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotó munkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Támogatjuk a szabadtanulást, az önellenőrzés lehetőségét.

Programunk a tanulást, az értelmi fejlesztést a játék, mozgás, kommunikáció, a környezeti és az esztétikai nevelés során realizálja.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai

- a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását,
- biztosítson az ismeret- és tapasztalatszerzésre lehetőséget a nap folyamán, a kompetencia alapú óvodai program csomag elemeinek beépítésével,
- alakítsa ki az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartást és viselkedéstanulást,
- építsen a spontán játékos tapasztalatszerzésre, és szervezzen a szabadban minél több tanulási szituációt,
- alakítsa (ki) a gyermek feladattudatát,
- biztosítsa a tanulás képességfejlesztő hatásának érvényesülését,
- használja az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen képességek és készségek és kompetenciák fejlesztését szolgáló programcsomagok elemeit,
- értékeljen differenciáltan,
- személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását a tanulás során,
- elégítse ki a gyermek tevékenységvágyát,
- tervszerűen, tudatosan dolgozza fel az ismereteket,
- biztosítsa az óvodapedagógus a változatos tevékenységet, melynek során ismereteket szerezhetnek természeti, társadalmi környezetünkről,
- használja fel a már elsajátított ismereteket, jártasságok, készségek állandó gyakorlását, ill. az új ismeretekbe való beépítését,
- rendszerezze és bővítse a gyermek spontán szerzett tapasztalatait, a gyermeki kérdésekre válaszoljon,
- fejlessze a gyermek értelmi képességeit:

- valóság-hű észlelés,
  - figyelemösszpontosítás,
  - valósághoz közelítő emlékezet,
  - reprodukív képzelet,
  - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
  - alakuló formai gondolkodás,
- elégítse ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését,
  - teremtsen olyan szituációkat, amelyekben a gyermek megismerheti a felfedezés, a kísérletezés, a kutatás örömeit,
  - fejlessze a gyermek kitartását, önállóságának, figyelmének pontosságát,
  - nyújtson segítséget olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyekben a gyermek saját teljesítőképességét is megismerheti.

A gyermek tevékenységei

- játéktevékenység, a gondozási feladatok, munkavégzés során szerzi az ismereteket,
- aktívan részt vesz az óvodai napi tevékenységekben,
- a gyermek megfigyeléssel ismereteket, tapasztalatokat gyűjt,
- családi és óvodai élményeit felidézi, emlékezete fejlődik,
- kreatív tevékenységet végez,
- a nap folyamán felvetődő problémahelyzeteket megoldja,

Módszertani alapelvek

- építsen a gyermekek kíváncsiságára,
- használja ki aktivitásukat,
- értékelje a kreatív megoldásokat,
- teremtsen meg a játékban az integrált, cselekvéses gondolkodási formák lehetőségeit,
- egyénhez mérten értékeljen,
- használja fel a már meglévő ismereteket,
- tartsa egyformán jelentősnek a különböző képességeket, készségeket és a meglévő tudást,
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást, az irányíthatóságot,
- törekedjen arra, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt az ismeretszerző tevékenységekben,

- tartsa szem előtt az óvodapedagógus a játékosság elvét,
- tegye lehetővé, hogy a gyerek megérezze a felfedezés örömét,
- differenciált feladatadással tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődésének ütemét.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tudnak alkalmazkodni a közös tevékenységek rendjéhez,
- tudnak önállóan feladatokat, megfigyeléseket végezni,
- kialakul szándékos figyelmük (10'-15'),
- problémamegoldó gondolkodásukban felismernek több lehetőséget is a nyitott helyzetek megoldására,
- tudnak társaikkal együttműködni a cél érdekében,
- saját tevékenységüket értékelni és ellenőrizni tudják.

VI. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelem a gyermek jogainak érvényesítéséhez, a szülők kötelességeinek teljesítéséhez, a veszélyeztetés megelőzéséhez nyújt jogi háttérrel.

A legfontosabb feladatunk az:

- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 1991. november 20. ENSZ,
- 1991. évi LXIV. Gyermekek jogai törvény,
- 1959. évi ENSZ Gyermekek jogainak,
- 1952. évi Családjogi alaptörvény

betartása, az óvó- védő funkció előtérbe helyezése.

Területek:

- 1./ Általános preventív gyermekvédelem.
- 2./ Speciális óvodai gyermekvédelem.
- 3./ Felzárkóztatás a rászoruló gyermekeknél fejlesztő program szükség szerinti beindítása.
- 4./ Tehetséggondozás.

Cél:

- a prevenció,
- a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése,
- a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- igazolatlanul mulasztott napok számának csökkenése, megszűnése
- segítségnyújtás a veszélyeztetettség megszüntetésében, együttműködés a szakemberekkel,
- a nevelőtestület által kidolgozott Esélyegyenlőségi program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási sikeressége érdekében című programunk alapján végezni a munkánkat:
- SNI, BTMN gyermekek segítése
- a HH, HHH gyerekek bekerülése a rendszerbe,
- felzárkóztatás
- tehetséggondozás biztosítása.

Feladataink:

Megelőzni, elhárítani, enyhíteni a gyermekeket érő bármilyen károsító hatást. Testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függések, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése életkori sajátosságokhoz illeszkedő játékos programokkal. Az esélyegyenlőség biztosítása.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészségneveléséhez szükség esetén a BÁRKA, illetve más egészségügyi szervek segítségét kérni.

Halmozottan hátrányos gyermekek szüleinek társadalmi integrációját munkadélutánok, pszichológusi tanácsadás, szülői értekezletek, fogadó óra szervezésével segíteni.

A jó képességű gyermekeknél fejlessze az óvodapedagógus a gyermekek jó adottságait, és adjon több alkalmat azok tovább fejlődéséhez.

Óvodai szociális segítő munka megszervezése 1998. szeptember 1-jétől.

Kiemelt feladataink:

1. Védő-óvó magatartás kialakítása.
2. Feltérképezni a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket, mely a kulturális környezet anyagi, technikai, szellemi elmaradást, lelassult fejlődési környezetet, a kulturáltság és az érettség alacsonyabb szintjén megrekedt embereket jelenti testületünk felfogása szerint.

3. Felderítés és tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, szakemberek (pszichológus, orvos, védőnő, esetenként családgyógyász) bevonásával.
4. Előforduló igazolatlan mulasztások okainak feltárása.
5. Jelzőrendszerként való működés.
6. Krízishelyzetben lévő családokkal való kapcsolattartás.

Okai lehetnek:

- alacsony jövedelem,
  - rossz lakásviszonyok,
  - alacsony iskolázottság,
  - családi háttér,
  - családstruktúra,
  - család érzelmi atmoszféra,
  - bánásmód - nevelés,
  - pszichopatológiai tényezők.
7. A család szokásainak megismerésével, tiszteletben tartásával megtalálni családonként a megfelelő módszereket (egyéni bánásmód, szakember segítsége, kapcsolatfelvétel szervekkel, stb.).

Konkrét feladataink:

- családi, bizalmas, őszinte, szeretetteljes légkör kialakítása optimális személyi feltételekkel,
- a felnőttek iránti bizalom helyreállítása,
- a gyermekek felkészítése az önálló életre, az iskolára,
- a családi életre nevelés (önkiszolgálás, gondozás, fiú-lány kapcsolata, idősebbekkel való kapcsolat),
- korrekciós nevelés, felzárkóztatás, differenciált fejlesztés szükség esetén fejlesztő foglalkozások szervezésével,
- tehetséggondozás a jó képességű gyermekek megfelelő iskolába kerüljenek (zenei, sport, művészeti, stb.),
- utógondozás (aki állami gondozásból került családhoz),
- HH, HHH gyerekek bekerülése a rendszerbe már három éves kortól, kapcsolat más szakemberekkel.

Segítő intézményeink:

1. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat X. kerületi Tagintézménye
2. Bárka Kőbányai Gyermejjóléti Központ,
3. Bárka Kőbányai Családsegítő Szolgálat
4. Budapest Főváros Kormányhivatala X. Kerületi Hivatala
5. Bárka Gyermek Átmeneti Otthona
6. Gyermekmentő Egyesületek,
7. Alapítványok
8. Utcai gondozóhálózat.
9. Bárka Kőbányai Humánszolgáltató Központ Védőnői Szolgálatának hálózata

Nagyon fontos, hogy a gyermekekkel kapcsolatos nevelési céljaink eléréséhez a szülőt is megnyerjük. Szorgalmaznunk kell, hogy a szülők ne mondjanak le szülői szerepükről, éljenek jogaikkal és teljesítsék kötelezettségeiket.

VII. Szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködési formái, tovább fejlesztésének lehetőségei

Kiemelt kapcsolatunk van a családdal. Célunk a szülői jogok tiszteletben tartásával partneri viszony kiépítése. Óvodánkban mindent a gyermekekért és szüleikért teszünk. Igényeiket, nevelési szokásaikat minden induló kiscsoportban felmérjük. Próbálunk egymáshoz alkalmazkodva együttműködni. Jogaikat és kötelezéseiket ismertetjük és elvárjuk, hogy éljenek is vele, segítsék munkánkat, hogy kiegészíthessük három éven keresztül a családi nevelésüket.

Fontosnak tartjuk a következő alapelveket:

- A család a szocializáció első színtere.
- Az óvoda a „segítő” szerepét tölti be, az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül folytatja szocializálódását, de a szülőnek is ismerkedési lehetőséget biztosít más szülő társakkal.
- A szülőnek jogai és kötelezettségei vannak gyermekük gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolai életre való alkalmassá tételében.
- Az óvodapedagógusok szakszerűen segítik a szülőket a gyermeknevelésben, ezzel elősegítik a gyermekük iránti felelősségérzetük növekedését.

- Az óvodai nevelésben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására.
- Tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikáció megvalósítása a szülők és óvodapedagógusok között, kiemelten az SNI, BTMN, HHH, HH és nem magyar anyanyelvű (KIVI) gyermekek esetében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családok segítsége, támogatása.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be. A szülőnek kötelessége a gyermek érdekében a megfelelő tájékoztatást megadni az óvodapedagógusok számára.
- A család és az óvoda kapcsolata a pedagógiai hatások forrása. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.
- Az óvoda minden dolgozójával szemben egységes követelmény és elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- A gyermekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.
- Az óvoda törekedjen az eltérő nevelési igények közelítésére.
- Pozitív attitűddel befogadjuk, elfogadjuk, megértjük a szülőket. Csak ebből a pozícióból lehet az együttműködést elindítani a hiányosságok korrigálása érdekében.
- Titoktartási kötelezettség megtartása mellett, a gyermekek érdekében szükséges konzultációk megtartása.

VIII. Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködési formája

Kiemelkedően fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák hatékony együttműködését, mely az óvodai nevelés, az inkluzív nevelés, az integrációs feladatok megvalósításában különösen nagy szerepet kap.

A kölcsönös megbecsülés, egymás munkájának segítése fontos része a mindennapi gyakorlatnak.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka, kiegészítve egymás munkáját, teheti csak sikeressé az óvodai csoportban szükséges feladatok ellátását, a célok megvalósítását.

Fontosnak tartjuk a következő alapelveket:

- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka munkatársi kapcsolata egyenrangú legyen.

- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködése harmonikus legyen.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen a pedagógiai munka megismerésére, segítségére.
- A feladatokat, problémákat megbeszéljék, alakuljon ki és természetessé váljon közöttük a jó kommunikáció.
- Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és dajka pozitív modellként álljon a gyermekek előtt. Beszéde, viselkedése példaértékű legyen.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen arra, hogy minden gyermek szükségletének, képességeinek, készségeinek kibontakoztatásához, személyisége védelméhez, fejlesztéséhez a megfelelő segítséget adja, különös figyelmet fordítva az SNI, BTMN, HHH, HH és nem magyar anyanyelvű (KIVI) gyermekek esetében.
- A pedagógiai asszisztens és dajka, munkája során a gyermekek érdekeit tartsa szem előtt.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen a jó partnerkapcsolat kialakítására a szülőkkel, kompetenciájuknak megfelelően.
- A gyermekek személyiségjogait minden esetben tartsa tiszteletben.
- Tartsa fontosnak az önképzést, az új ismeretek elsajátítását.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka közösen, egymás munkáját támogatva lássa el a feladatokat, vegyen részt az óvodai tevékenységekben, programokban.

(nyílt napok, jeles ünnepek, kirándulások, alkotó délutánok stb.)

IX. Nyilvánosságra hozatal

A Köznevelési Törvény, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készített módosított Pedagógiai Programunkat a Nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető hagyja jóvá. A Pedagógiai Program rendelkezéseinek érvénybelépéséhez a fenntartóra többletkötelezettség hárul (KIVI program), a fenntartó egyetértése szükséges.

Az elfogadott program 1-1 példánya megtalálható a vezetői irodában és az óvoda előterében, mely mindenki számára elérhető.

Nyilvánosságra hozatal egyéb módja:

- honlapon
- KIR rendszer

A jóváhagyás után e szerint dolgozunk.

X. Mellékletek

1. sz. melléklet Felhasznált irodalom
2. sz. melléklet Legitimációs záradék
3. sz. melléklet Nevelőtestületi értekezlet jegyzőkönyve
4. sz. melléklet Szülői Óvodai Szervezet véleményezése

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. Alex typo kiadó 1992
- Dr. Benedek István: Óvodavezetés másképpen? OKKER Oktatási Iroda 1997
- Berei Mária, Bernolák Dóra, Holcsikné Brummer Mária: „Mozgáskorlátozottak Óvodai Integrációja Program” - OKI által minősítve 1998
- Bíró Antalné: Pszichológiától pedagógiáig Alex-typo Bp.
- Fábíán Károlyné (szerkesztő): Alternatív óvodapedagógiai törekvések Magyarországon II. Magyar Óvodapedagógiai Egyesület 1995.
- Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Miskolc 1996.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. Editio Musica, 1994.
- Dr. Gósy Mária: A beszédnevelés és a beszédmegértés fejlesztése 1994 Bp
- Kissné Haffner Éva, Szabó Borbála, Wagner Pálné: „Add A Kezed!” (középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások programja) - OKI által minősítve 1998
- Kontra Sarolta, Papp Gvuláné, Dr. Sári Jánosné, Urbánné Deres Judit, Vinczéné Bíró Etelka: „Mondom – Hallom” óvodai program nagyothalló gyermekeknek - OKI által minősítve 1998
- Dr. Kuti István és dr. Kuti Istvánné: Körlánc – Környezeti nevelés az óvodában. Kecskemét 1995
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat 1978
- Patócs Béláné: Mozgásműveltség fejlesztő óvodai nevelési program. - OKI által minősítve 1998
- Pereszlényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Játék - Mozgás – Kommunikáció Óvodai program 1996. Kiadó: Alcius BT Budapest 1996.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. - Bp. Alesc - typo 1992.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin -Dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program - OKI által minősítve 1997.
- Dékány Judit: Mit gondolsz? Analógia Logop. GMK.
- Dékányi Judit: Mit gondolsz? Összefüggés Logop. GMK.
- Sinai Miklós utcai óvoda nevelőtestülete (szerzők)

Napról-napra a mi kalendáriumunk 2. átdolgozott kiadás - Pedellus Bt. Debrecen 1992

- Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata / Az Óvodai Egészségnevelés Kiskönyvtára 2003
- Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozdulásfejlesztés az óvodában
Bp. FER-CO KFT és a Váci Ofszet KFT 1994
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Bp. Zeneműkiadó 1982
- Villányi Györgyné: Játék a matematika Tárogató Kiadó Budapest 1993
- Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné - Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével Óvodai program - OKI által minősítve 1997. Sopron 1997.
- Zsámboki Károlyné - Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvvel Fabula Humán Szolgáltató Bt. Budapest 1996
- Pethő Ágnes: Az óvodai nevelőmunka szabályozása - 1996. 8. szám
- Zsoldos Z. Julianna: Az óvodai nevelés országos alapprogramjának humanista üzenete - 1997. június 6. Szám
- Balla Árpád: „A pedagógiai programok elfogadásának előkészítése” (38-48. oldal)
Közoktatási szolgáltató kiadvány 1996. november
- Dr. Szűdi János: „A közoktatás átalakulása, reformja” (44-65. oldal)
Közoktatási szolgáltató kiadvány 1997. május-június
- Dr. Szűdi János: A Közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX és az 1996. évi LXII törvények
Közoktatási szolgáltató kiadvány 1996. szeptember-októberi szám
- Óvodai nevelés országos alapprogramja - a Kormány 255/2009. (XI.20.) számú kormányrendelete. 1 § A Kormány a közoktatásról szól módosított-1993. évi LXXIX. Törvény 94§-a (3.) bekezdés a pontjában foglalt felhatalmazás alapján mellékletként kiadott alapprogram
- 23/1997. (IV.4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve.
- 32/1997. (IX. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve.

- A 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” kiadásáról rendelkezett. Az 1. számú melléklete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit tartalmazza.
- 4/2010. (I.19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról.
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Makai Éva: A gyermeki jogok és az óvoda Óvodai élet 1997. V. évfolyam 4. szám

Egyéb kiadványok

- A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek chartája
Collectif I.C.E.M.Perspectives d'Education populaire Maspero Paris, 1979. 63-65. p.
(magyar fordítás)
- Óvodavezetők kézikönyve III-VI. kötet - Okker Oktatási Iroda 1996.
- Tanulmányok a kisgyermek neveléséről. Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztálya Kompetencia alapú óvodai program csomag. Készült a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1 központi program keretében a SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus továbbképzési Közhasznú társaság közreműködésével. Az óvodai nevelési programunkban részlegesen adaptáljuk.

Kompetencia alapú óvodai program csomagból:

- Labáth Ferencné Óvoda –iskola átmenet Pedagógiai koncepció 1.
- Kovács Erika Átmenetek II. Az óvoda –iskola átmenet problémaköre a program fejlesztés tükrében
- Dr. Bakonyi Anna: Differenciálás, inkluzív pedagógia, integrációs nevelés (Pedagógiai koncepció 2.)
- Tóth Anikó szempontok az értelmi és/vagy érzékszervi sérült gyermekek óvodai integrációjához
- Labáth Ferencné: Roma integráció
- Labáth Ferencné: 4.7 A migrációs populáció integrációja
- Folyóiratok
- Óvodai nevelés
- Iskolaszolga

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Kőbányai Mocorgó Óvoda

„Lépések, gyermekléptékekkel” Óvodai Pedagógiai Programjának érvényességi ideje:

2020. szeptember 01-től (visszavonásig) módosításig.

„Lépések, gyermekléptékekkel” Óvodai Pedagógiai Program megvalósítása a fenntartót többletkötelezettséggel (KIVI Program megvalósítása) terheli.

Tervezett felülvizsgálat időpontja: 2025. augusztus 25.

A módosítás módja:

A nevelőtestület 2/3-os, illetve a Szülői Óvodai Szervezet többségi indítványára, a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján.

Elfogadta:

2020. augusztus 24-én a nevelőtestület a „Lépések, gyermekléptékekkel” Óvodai Pedagógiai Programot egyhangúan elfogadta, melynek jegyzőkönyve a 3. sz. mellékletben található.

A Zöld Óvoda és a Szivárvány munkaközösség nevében elfogadta:

.....

.....

Nyilasné Tarlósi Ildikó munkaközösség vezető

Gönczi Ildikó munkaközösség vezető

Egyetértését nyilvánította:

A Szülői Óvodai Szervezet 2020. augusztus 24-én egyetértését nyilvánította, mely a 4. sz. mellékletben található.

Jóváhagyta:

.....
Bernáthné Balogh Ildikó
óvodavezető

A NEVELŐTESTÜLETI
ÉRTEKEZLET
JEGYZŐKÖNYVE

SZÜLŐI ÓVODAI SZERVEZET

VÉLEMÉNYEZÉSE

